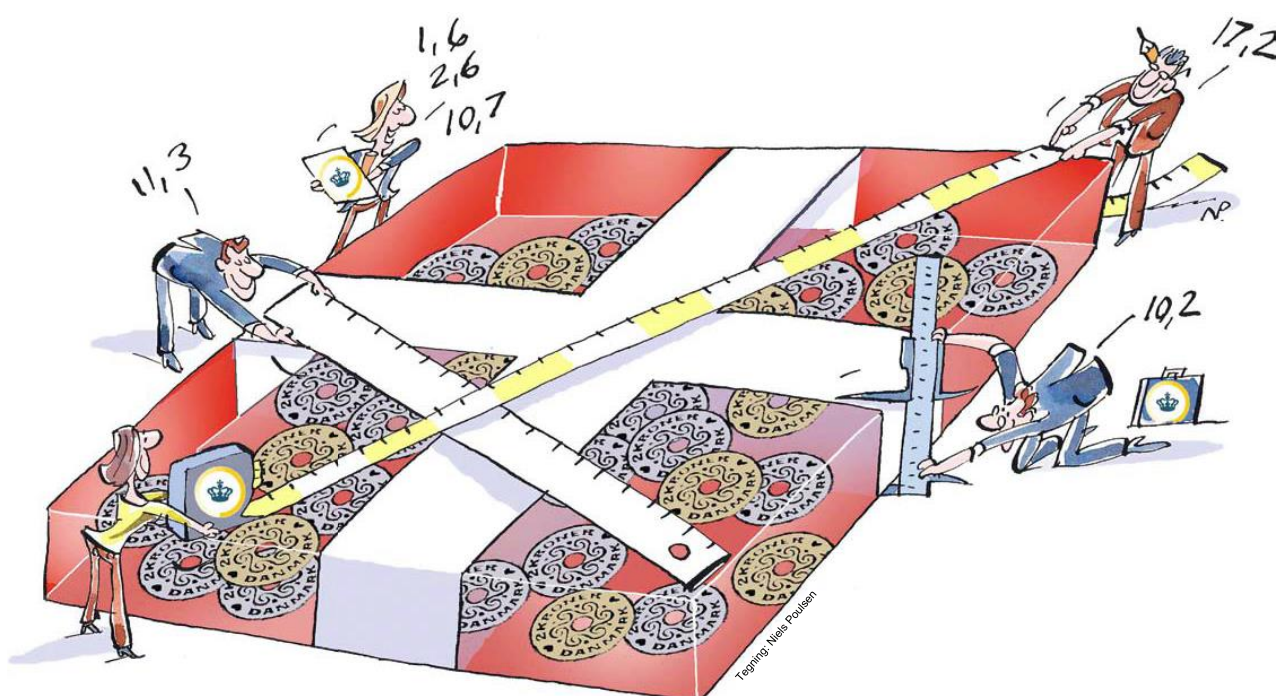

Borgernes efterlevelse af skattereglerne

Indkomståret 2012

SKAT

Rapporten er udarbejdet af:

Indsats
Indsatsplanlægning og -analyse
Indsatsanalyse

Østbanegade 123
2100 København Ø

☎ +45 72 22 18 18
✉ www.skat.dk

FORORD

SKAT har, i overensstemmelse med anbefalinger fra OECD, gennem de seneste ti år aktivt arbejdet på at sikre en effektiv og retfærdig skatteadministration med udgangspunkt i en compliancetilgang. Tilgangen indebærer et fokus på at øge skatteydernes regelefterlevelse gennem en bred vifte af tiltag, der sigter mod både at gøre det enkelt at indberette korrekt for dem, der gerne vil efterleve reglerne, og mindske mulighederne for bevidst at omgå reglerne for dem, der ikke vil efterleve reglerne.

For at kunne holde fokus på borgernes regelefterlevelse på skatteområdet, har SKAT for hvert andet år foretaget en kortlægning heraf – de såkaldte complianceundersøgelser.

Med den viden, der opsamles fra complianceundersøgelserne, er SKAT i stand til at påvirke rammerne for skatteydernes adfærd. Både i form af input til ny lovgivning, forbedrede digitale løsninger, optimering af interne processer og øget samarbejde med såvel relevante eksterne parter som på tværs af offentlige myndigheder. Alt dette medvirker til at gøre det nemmere at indberette korrekt og begrænse mulighederne for, at der sker fejl og omgåelse af reglerne. Samtidig kan viden om regelefterlevelsen på de specifikke områder anvendes til en mere effektiv ressourceallokering og danne udgangspunkt for mere målrettede vejlednings- og kontrolaktiviteter. På den måde undgår vi ikke alene en lang række fejl, men skaber også en synlig konsekvens for skatteydere, der bevidst laver fejl.

Resultaterne af complianceundersøgelsen af borgerne for indkomståret 2012, der præsenteres her, kan således anskues som en tilstandsrapport, der fungerer som et nyttigt redskab for såvel den interne styring i organisationen som for udviklingen og planlægningen af SKATs indsats på området. Complianceundersøgelserne er et centralt omdrejningspunkt i SKATs vidensfunderede indsatsarbejde og hjælper dermed SKAT som myndighed til at gøre tingene enkelt, effektivt og korrekt.

Overordnet set peger udviklingen i regelefterlevelsen på borgerområdet i den rigtige retning. Siden sidste complianceundersøgelse – for indkomståret 2010 – er antallet af skatteydere, der begår fejl, faldet svagt, og samlet set er regelefterlevelsen i kroner og ører en anelse bedre. Vi kan desuden konkret se, at nogle af de initiativer, SKAT har foretaget med yderligere feltlåsning og specifikke tiltag på aktieområdet, virker.

SKAT, Indsats, maj 2015

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. SAMMENFATNING	6
Hovedresultater	6
Fejlprocenter og antal fejl	6
Compliancegraden – borgernes samlede regelefterlevelse	6
Skattegabet for borgerne	7
2. INDLEDNING	9
3. UDVIKLINGEN FRA 2008 TIL 2012	11
Den samlede regelefterlevelse – compliancegraden	11
Andel af borgerne med fejl i årsopgørelsen	14
Skattegabet for borgerne	16
4. REGELEFTERLEVELSEN I 2012	20
Sammensætningen af regelefterlevelsen	20
Skattegabet fordelt på simple og grove fejl	23
Skattegabet opdelt på årsopgørelsens hovedposter	26
Perspektivering	30
5. APPENDIKS	31
Stikprøvedesign	31
Hvorfor tilfældig udvælgelse?	31
Analytiske og praktiske hensyn i udsøgningen	33
Forbedringer af stikprovens design	36
Stikprøvesammensætningen for 2012	38
Konsekvenserne af nyt design af stikprøven	41
Brug af centrale begreber	42
SKATs complianceskala	42
Skattegabsbegreber	43
Vurdering af signifikans	45
Anvendt numerisk notation	45
Metodeudvikling	46
Omregning af beløb fra årets priser til faste priser	46
Ændret beregning af skattebase og fejlandel	47

TABELOVERSIGT

Tabel 1. Gennemsnitlig compliancegrad med konfidensgrænser. 2008-2012.....	12
Tabel 2. Gennemsnitlig compliancegrad med konfidensgrænser, alene blandt borgere med fejl. 2008-2012	13
Tabel 3. Fordeling af borgerne på compliancegrader. 2008-2012.....	13
Tabel 4. Fejlprocenter med konfidensgrænser. 2008-2012	14
Tabel 5. Bidrag til samlet fejlprocent fra de respektive risikogrupper. 2012.....	15
Tabel 6. Antal borgere med forhøjelser og nedsættelser. 2008-2012, 1.000 personer	15
Tabel 7. Provenugabet inkl. konfidensgrænser. Opgjort i løbende og faste priser, 2008-2012	17
Tabel 8. Bruttoprovenugabet inkl. konfidensgrænser. Opgjort i løbende og faste priser 2008-2012	18
Tabel 9. Skattegab opdelt på forhøjelser og nedsættelser. Opgjort i løbende og faste priser, 2008-2012	19
Tabel 10. Compliancegrad, andel af borgere med grove fejl og fejlprocent for hver risikogruppe.....	21
Tabel 11. Skattegab (ekskl. lavrisiko) fordelt på compliancegrader.....	23
Tabel 12. Skattegab og antal skatteydere fordelt relativt på compliancegrader	24
Tabel 13. Skattegab i procent af skatteprovenu, fordelt på compliancegrader	25
Tabel 14. Bruttoskattegab, skattebase og fejlandel for årsopgørelsens hovedkategorier.....	26
Tabel 15. Fejlprocenter for årsopgørelsens hovedkategorier.....	27
Tabel 16. Skattegab (før skat) for årsopgørelsens hovedkategorier, opgjort brutto og netto og fordelt på forhøjelser og nedsættelser.....	29

APPENDIKSTABELLER

Appendikstabel 1. Stikprøvens fordeling på risikogrupper og regioner, antal.....	38
Appendikstabel 2. Antal skatteydere fordelt regionalt og efter risikogruppe.....	39
Appendikstabel 3. Skaleringsfaktorer for de fem risikogrupper.....	40
Appendikstabel 4. Borgere med fejl inden for stikprøven, fordelt regionalt og efter risiko	40
Appendikstabel 5. Undersøgelsesdesignets træfsikkerhed. 2008-2012	41
Appendikstabel 6. Udvalgte prisindeks. 2008-2012	46
Appendikstabel 7. Procentvis prisudvikling for udvalgte indeks. 2008-2012	46
Appendikstabel 8. Bruttoskattegab, skattebase og fejlandel for årsopgørelsens hovedkategorier. 2010	47
Appendikstabel 9. Fejlprocenter for årsopgørelsens hovedkategorier. 2010	48
Appendikstabel 10. Skattegab (før skat) for årsopgørelsens hovedkategorier, opgjort brutto og netto og fordelt på forhøjelser og nedsættelser. 2010	48

FIGUROVERSIGT

Figur 1. Compliancetrekanter. 2012, 2010 og 2008	20
Figur 2. Compliancetrekanter for hver risikogruppe. 2012.....	21
Figur 3. Compliancegradernes nettoændring fra 2010 til 2012, 1.000 personer.....	22
Figur 4. Skatteydere fordelt på rating og bevægelser ml. trin fra 2010 til 2012, 1.000 personer	22
Figur 5. Brutto- og nettoskattegab fordelt på hovedkategorier. 2008, 2010 og 2012	30

APPENDIKSFIGURER

Appendiksfigur 1. Kriterier for indplacering på SKAT's complianceskala	42
Appendiksfigur 2. Procesdiagram til indplacering på SKAT's complianceskala	43

1. SAMMENFATNING

Borgernes regelefterlevelse på skatteområdet er fortsat på et højt niveau i 2012, idet 93 pct. af skatteyderne angiver deres indkomster og fradrag korrekt. Tilmed er det kun 1 ud af 200, der bevidst angiver deres skat forkert. Langt de fleste ukorrekte angivelser beror altså på reelle fejl og misforståelser.

For befolkningen som helhed er den skattemæssige værdi af alle de ukorrekte angivelser i 2012 ca. 1,0 mia. kr., hvilket blot udgør 3 promille af borgernes samlede indkomstskat. Det svarer til nogle få hundrede kr. pr. skattepligtig borger. En andel af det manglende beløb bliver berigtiget ved SKAT's målrettede kontrolaktiviteter.

I forhold til målingen for 2010 tegner der sig et positivt billede af udviklingen. Der er et mindre fald i fejlprocenten, og opgjort i kroner og ører sker der også en bedring. Det gælder særligt blandt de fejl, der kan karakteriseres som grove, hvor det samlede beløb halveres.

Når der er så få fejl i borgernes angivelser, skyldes det især de omfattende indberetninger om indkomster og fradrag, som SKAT modtager fra tredjepart og udvidet brug af feltlåsning. Låsningen indebærer, at skatteyderen ikke direkte kan ændre i de beløb, der på udvalgte felter er indberettet fra tredjepart. Det første felt blev låst for indkomståret 2008, mens der i 2012 var 16 felter omfattet – svarende til, at 89 pct. af hele skattebasen var dækket.

Nedenfor beskrives de vigtigste resultater af undersøgelsen i punktform. For mange af resultaterne kan det dog ikke udelukkes, at ændringerne i forhold til tidligere undersøgelser skyldes tilfældig variation i stikprøven og altså ikke er statistisk signifikante. Da de fleste punkter går i den ønskede retning, er det dog samlet set rimeligt at konkludere, at udviklingen er positiv.

HOVEDRESULTATER

FEJLPROCENTER OG ANTAL FEJL

- Fejlprocenten er i 2012 på 6,7 pct., hvilket er et fald fra 7,3 pct. i 2010, men en stigning fra 5,8 pct. i 2008. Ingen af ændringerne er statistisk signifikante.
- Det svarer til, at 282.000 skatteydere i 2012 har fejl i årsopgørelsen, hvilket er 25.000 færre end i 2010.
- I 2012 er der 47.000 borgere, der fik nedsat skatten, mens 216.000 har fået forhøjet deres skat. Generelt er antallet af nedsættelser faldet både siden 2010 og 2008, og antallet af forhøjelser er steget.
- Af fejlangivelserne udløser 19.000 ikke nogen ændring i skatten, hvilket er en halvering i forhold til 2010.

COMPLIANCEGRADEN – BORGERNES SAMLEDE REGELEFTERLEVELSE

Compliancegraden udtrykker skatteydernes samlede regelefterlevelse i ét tal på en skala fra 0 til 6, hvor 0 modsvarer ingen regelefterlevelse og 6, at alle regler er fulgt til punkt og prikke. Compliancegrader mellem 0 og 2 anses for at være

alvorlige/grove og tyder på en bevidst omgåelse af reglerne (se appendiks side 42). Vurderingen foretages ved kontrollen af hver enkelt skatteyder.

- Den samlede regelefterlevelse for borgerne ligger på et særdeles højt niveau med en gennemsnitlig compliancegrad på 5,82, hvilket er lidt højere end i 2010 og på niveau med den hidtil højest målte compliancegrad i 2008. Stigningen fra 2010 er ikke statistisk signifikant.
- Compliancegraden blandt borgere med fejl er faldet fra 3,75 i 2010 til 3,64 i 2012. Fejlene er dermed – i gennemsnit – en smule mere alvorlige, selvom der, som angivet ovenfor, begås færre fejl alt i alt. Faldet i compliancegraden blandt borgere med fejl er ikke statistisk signifikant.
- SKAT vurderer, at blot én ud af 200 skattepligtige borgere i 2012 bevidst laver fejl, dvs. 5 promille af borgerne. Det svarer til, at 22.000 borgere i 2012 begår grove fejl mod 9.000 i 2010 og 16.000 i 2008. Stigningen fra 2010 til 2012 er statistisk signifikant. Til gengæld er antallet af borgere, der slet ikke følger reglerne (rating 0), faldet med ca. 2.000 og antallet af borgere, som slet ikke begår fejl (rating 6), steget med 148.000.

SKATTEGABET FOR BORGERNE¹

Overordnet set udtrykker skattegabets forskellen mellem det beløb, alle skattepligtige borgere for et givet indkomstår har selvangivet som skattepligtig indkomst og aktieindkomst, og det beløb, de burde have angivet, såfremt reglerne var fulgt til punkt og prikke. Nogle borgere angiver således for lidt og skal have forhöjet indkomsten og dermed skattebetalingen, mens andre angiver for meget og skal have nedsat indkomsten og skattebetalingen. *Nettogabet* er forhøjelserne fratrasket nedsættelserne, og *bruttogabet* er summen af forhøjelserne og nedsættelserne. Desuden opgøres gabet både før og efter skat. Det, som normalt og også her betegnes skattegabets, er *nettogabet efter* skat. Det bemærkes, at sort arbejde ikke er omfattet af denne undersøgelse, og derfor ikke er medregnet i skattegabets for borgerne.

- Skattegabets for borgere er 1,0 mia. kr. i 2012, hvilket er et fald fra 1,2 mia. kr. i 2010. Opgjort i faste priser falder skattegabets i 2012 med 0,2 mia. kr. i forhold til både 2010 og 2008. Ingen af faldene er statistisk signifikante.
- Sammenholder man skattegabets på 1,0 mia. kr. med det samlede skattebeløb, som alle borgerne efter forskrifterne er pligtige til at betale, er det kun 0,3 pct. af det samlede skattebeløb, der mangler.
- Skattegabets angives med en usikkerhed på kun 19 pct., hvilket er en halvering i forhold til 2010.
- Bruttogabet efter skat er 1,3 mia. kr., hvilket er et fald fra 1,6 mia. kr. i 2010. Dette er også et udtryk for, at regelefterlevelsen målt i kroner og ører stiger.

¹ Det bemærkes, at det her opgjorte skattegab for borgerne ikke kan sammenlignes med det skattegab, der opgøres på finansloven.

- Den del af skattegabet, der stammer fra borgere, der bevidst omgår reglerne, er halveret fra 0,5 til 0,25 mia. kr. En fjerdedel af hele skattegabet stammer altså fra skatteydere med grove fejl, selvom disse personer blot udgør 5 promille af hele landets skattepligtige borgere.
- Den gennemsnitlige skatteværdi af reguleringer (forhøjelse eller nedsættelse) foretaget blandt borgere, der bevidst omgår reglerne, er mindsket. I 2012 øger en borger med rating 0, 1 eller 2 i gennemsnit skattegabet med 12.000 kr., hvor det i 2010 var over 50.000 kr. Skatteydere med compliancegrader på 3 og 4 bidrager i 2012 med hhv. 9.000 kr. og 1.000 kr. til skattegabet.
- *Ligningsmæssige fradrag* og *Personlig indkomst* er de to hovedkategorier på årsopgørelsen, der bidrager mest til skattegabet. Tilsammen udgør disse to områder halvdelen af hele gabet både brutto og netto, men til gengæld også 90 pct. af hele skattebasen.
- Hovedkategorierne *Aktieindkomst* og *Kapitalindkomst* udgjorde halvdelen af bruttogabet i 2010, men i 2012 er fejlandelen på disse to halveret, og tilsammen udgør de nu under 30 pct. af det samlede bruttogab.

I det følgende præsenteres og uddybes resultaterne, og der gives et indblik i nogle af de metoder, som ligger bag.

2. INDLEDNING

SKAT har for hvert andet indkomstår foretaget en såkaldt complianceundersøgelse, hvor danskernes efterlevelse af skattereglerne kortlægges. I denne rapport præsenteres resultaterne for indkomståret 2012 for borgerne. Hertil hører alle skattepligtige lønmodtagere og personer på overførselsindkomst, mens selvstændige erhvervsdrivende tælles med i opgørelsen på virksomhedssiden. For borgerdelens vedkommende baserer undersøgelsen sig på en dybdegående kontrol af ca. 5.100 skatteydere. Denne meget store stikprøve er udvalgt, så den udgør et repræsentativt udsnit af hele den skattepligtige befolkning – uanset om det er unge eller ældre, kvinder eller mænd, høj- eller lavindkomster eller fx beskæftigede eller personer på overførselsindkomst.

Undersøgelsen afdækker ikke sort arbejde, som derfor ikke er indeholdt i skattegabet for borgere. SKAT arbejder på at udvikle metoder, så det samlede omfang af den manglende regelefterlevelse kan kortlægges – ikke bare for borgerne men for alle typer skatteydere og for såvel skat, moms og afgifter.

I lighed med de tidligere undersøgelser er der ved hver enkelt kontrol foretaget en grundig gennemgang af skatteyderens samlede forhold. Som hovedregel er der afkrævet dokumentation for alle de oplysninger, SKAT ikke selv ligger inde med. I alle de tilfælde, hvor der ikke er angivet korrekt, registreres de forskellige typer af fejl svarende til de enkelte rubrikker/felter på årsopgørelsen. Tillige afrapporteres den samlede ændring af beskatningsgrundlaget. Dette reguleringsbeløb opgøres både før og efter skat, hvor sidstnævnte er et udtryk for det skattemæssige provenu. Skattegabet *efter* skat kaldes derfor provenugabet. Med udgangspunkt i reguleringsbeløbene kan et samlet skattegab for alle borgere beregnes. Det er også muligt at dekomponere gabet på forskellige dele, fx årsopgørelsens hovedkategorier, forhøjelser og nedsættelser, samt compliancegrader. Sidstnævnte er en samlet vurdering af regelefterlevelsen for hver enkelt skatteyder og udgør dermed endnu et vigtigt led i kontrollen. Indplaceringen på skalaen fra 0-6 sker ud fra overvejende objektive kriterier.

På basis af det omfattende kontrolarbejde kan man følge, hvordan efterretteligheden udvikler sig blandt borgerne. Resultaterne giver værdifuld viden om, hvilke områder der er særligt risikobetonede, og dermed også input til planlægning af den nødvendige indsats. En høj andel af fejl på et givet område fortæller, at her er behov for indsats. Kobles de registrerede fejltyper og omfanget af fejl med fordelingen af compliancegraderne, fås et billede af, hvornår fejl fx opstår som resultat af komplekse skattemæssige forhold, eller hvor fejlene er så grove, at det tyder på bevidst skatteunddragelse. Dermed har SKAT et fingerpeg om, hvilken indsats der bør anvendes på området. Beror fejlene fx især på misforståelser eller manglende kendskab til reglerne, kan indsatsen bestå i bedre information og vejledning eller måske en direkte regelforenklung. Er der omvendt tale om bevidste fejl, kan behovet være en målrettet kontrolindsats og brug af sanktioner, eller man kan imødegå adfærden ved at begrænse eller fjerne muligheder for at omgå reglerne. Dette kan fx ske ved lovmæssigt at tilvejebringe indberetninger fra tredjepart.

Undersøgelsen bidrager desuden til at sikre, at alle typer af skatteydere har en sandsynlighed for at blive udtaget til kontrol – uanset om alt på overfladen ser ud til at være i den skønneste orden. Dette er væsentligt i forhold til at opretholde

retssikkerheden, og er et vigtigt redskab til, at SKAT løbende kan overvåge, om nye typer af fejl opstår.

Rapporten er opdelt i 2 hovedkapitler. Det første tegner et billede af udviklingen over de tre indkomstår 2008, 2010 og 2012 – målt på regelefterlevelsens hovedparametre. Herefter vises der i næste kapitel en mere detaljeret opgørelse af resultaterne for 2012, herunder en redegørelse for sammensætningen af regelefterlevelsen blandt andet fordelt på simple og grove fejl. Endelig afrundes rapporten med appendiks med gennemgang af metoder og definitioner.

3. UDVIKLINGEN FRA 2008 TIL 2012

Resultaterne fra SKATs tre seneste complianceundersøgelser belyser samlet forskellene i regelefterlevelsen fra 2008 til 2012. Udviklingen er her beskrevet overordnet ved skattegabet samt de gennemsnitlige compliancegrader og fejlprocenter for alle borgere.

For disse elementer af regelefterlevelsen er der foruden vores bedste estimat – *middelskønnet* – også opgjort et såkaldt konfidensinterval. Dette er angivet ved en nedre og øvre grænse for, hvor imellem den sande værdi må forventes at være.² Bredden af konfidensintervallet giver et absolut mål for præcisionen af estimatet, og på baggrund heraf kan det vurderes, om eventuelle forskelle i resultaterne de tre år imellem blot skyldes tilfældig variation, eller der reelt er tale om en bedring eller forværring i regelefterlevelsen. Der er også beregnet den relative usikkerhed for alle middelskønnene.³ Usikkerheden angiver kort, hvor præcisionen er rigtig god, og hvor den er knap så god, og resultatet derfor skal anvendes mere varsomt.

Udover at opgøre regelefterlevelsen for hele landet, er der – for indkomståret 2012 – også underopdelt på de tre risikogrupper *Lav*, *Mellem* og *Høj*.⁴

DEN SAMLEDE REGELEFTERLEVELSE – COMPLIANCEGRADEN

Compliancegraden er det enkeltstående tal, der bedst udtrykker den samlede regelefterlevelse. På en skala fra 0 til 6, hvor 6 er bedst, vurderes i hver kontrol den respektive skatteydere grad af compliance – dvs. i hvor høj grad vedkommende har sikret, at alle indkomster og fradrag er angivet korrekt. I vurderingen indgår både, om der er lavet fejl og i givet fald, hvor mange og hvor store fejlene er. Desuden bruges den opgjorte compliancegrad til at skelne mellem dels de mere eller mindre undskyldelige *enkle* fejl, som opstår ved ukendskab til regler, forglemmelser eller misforståelser o.l., og så det, som kan betegnes som *grove* fejl, der tyder på en bevidst omgåelse af reglerne fra skatteyderens side.

På den måde er compliancegraden et bedre mål for den samlede regelefterlevelse end isoleret at betragte fejlprocenter eller reguleringsbeløb/skattegab. Disse kan dog opfattes som delkomponenter af compliancegraden og er derfor vigtige for at kunne forstå udviklingen i regelefterlevelsen. Se de præcise kriterier for indplacering på complianceskalaen i appendiksafsnittet *SKATs complianceskala* bagest i rapporten.

Af tabel 1 ses den gennemsnitlige compliancegrad for alle landets skatteydere. I indkomståret 2012 var compliancegraden med 5,82 tæt på den optimale grad på 6. I forhold til 2010 er der tale om en stigning på 0,03 point, hvormed den gennemsnitlige regelefterlevelse er tilbage på niveau med det hidtil højest målte i 2008. Stigningen fra 2010 til 2012 er ikke statistisk signifikant. Af tabellen fremgår

² Der opereres gennemgående med et signifikansniveau på 5 pct.

³ Den relative usikkerhed er defineret som den afstand, der er fra midten af konfidensintervallet ud til den øvre eller nedre grænse, sat i forhold til middelskønnet. Med andre er usikkerheden et mål for, hvor mange procent den sande værdi kan tænkes at afvige fra vores bedste skøn.

⁴ Opdelingen er alene vist for 2012, da inddelingen i lav, mellem og høj risiko er ændret og derfor ikke meningsfuldt kan sammenlignes med de tidligere år.

yderligere, at præcisionen i den beregnede compliancegrad er meget høj. Med en usikkerhed på kun 0,4 pct. er der tale om et meget robust skøn for skatteydernes gennemsnitlige regelefterlevelse.

Tabel 1. Gennemsnitlig compliancegrad med konfidensgrænser. 2008-2012

År / risikogruppe	Nedre grænse	Middel-skøn	Øvre grænse	Usikkerhed	Udførte kontroller i stikprøven
	Index (0-6)	Index (0-6)	Index (0-6)	+/- pct.	Antal
2012	5,80	5,82	5,85	0,4	5.064
- Lavrisiko	5,91	5,94	5,97	0,5	600
- Mellemrisiko	5,46	5,51	5,55	0,8	1.769
- Højrisiko	4,85	4,89	4,94	1,0	2.695
2010	5,75	5,79	5,82	0,5	4.490
2008	5,80	5,82	5,84	0,4	4.495

Hver hundrededel point i forskel på den gennemsnitlige compliancegrad svarer til, at 1 pct. af hele befolkningen rykker ét trin på skalaen. En måde at tolke stigningen på 0,03 point fra 2010 til 2012 er derfor, at 3 pct. af skatteyderne – eller ca. 125.000 personer – rates ét trin højere, mens resten er status quo. Det reelle billede er naturligvis mere komplekst, da der både kan være bevægelser på mere end ét trin samt større bevægelser op og ned på skalaen, som delvist neutraliserer hinanden. I afsnit *Sammensætningen af regelefterlevelsen* er forskydningerne mellem skalaens enkelte trin beskrevet nærmere.

Af de tre risikogrupper, som borgerne er inddelt i, er det lavrisikogruppen, der er ratet bedst, med en compliancegrad på hele 5,94. Derefter følger først mellem- og så højrisikogruppen med hhv. 5,51 og 4,89. Spændet i rating fra lav til høj er dermed vokset til 1,05 fra blot 0,69 i 2010. Da den gennemsnitlige rating kun har flyttet sig ganske lidt, er det et udtryk for, at SKATs arbejde med at forbedre risikovurderingen har båret frugt. SKAT kan med andre ord mere præcist sige, hvilke skatteydere, der med hhv. stor, mellem og lille sandsynlighed har begået fejl.

Tabel 2 viser mere specifikt den gennemsnitlige compliancegrad blandt de borgere, der *har* begået fejl. Det giver et billede, som i højere grad ligner det, sagsbehandlerne normalt møder, når der udsøges efter væsentlighed og risiko. Her ligger regelefterlevelsen per definition meget lavere end for alle borgere under ét, da en skatteyder med fejl kun kan rates i intervallet 0-4, jf. complianceskalaen.

Til trods for en stigning i den gennemsnitlige compliancegrad, sker der et fald i regelefterlevelsen isoleret blandt de borgere, der har fejl i årsopgørelsen. I 2010 var compliancegraden for dem på 3,75, mens den i 2012 falder til 3,64. Faldet på 0,11 svarer til, at ca. 11 pct. af borgerne med fejl er flyttet ét trin ned på complianceskalaen. Faldet er dog ikke statistisk signifikant. De fejl, der begås, er altså en smule mere alvorlige, end de var i 2010, men er dog fortsat noget ”pænere” end i 2008. Når compliancegraden alligevel stiger, jf. tabel 1, hænger det naturligvis sammen med, at der er færre, der begår fejl – se mere side 15.

Tabel 2. Gennemsnitlig compliancegrad med konfidensgrænser, alene blandt borgere med fejl. 2008-2012

År / risikogruppe	Nedre grænse	Middel-skøn	Øvre grænse	Usikkerhed	Borgere med fejl i stikprøven
	Index (0-6)	Index (0-6)	Index (0-6)	+/- pct.	Antal
2012	3,56	3,64	3,73	2,3	1.407
- Lavrisiko	3,61	3,88	4,14	6,9	16
- Mellemrisiko	3,44	3,52	3,60	2,4	308
- Højrisiko	3,50	3,55	3,60	1,3	1.083
2010	3,67	3,75	3,82	2,0	1.103
2008	3,39	3,48	3,56	2,3	1.336

En nærmere analyse af fordelingen af ratings blandt skatteydere med fejl viser, at næsten hele faldet på 0,11 kan forklares ved en stigning i antal skatteydere med rating 2 – se også tabel 3 nedenfor.

Ses der på de enkelte risikogrupper, er compliancegraden også her bedre i lavrisikogruppen end i de to andre grupper. Til gengæld er der ikke nogen nævneværdig forskel på regelefterlevelsen i mellemrisikogruppen og i højrisikogruppen. Her er det vigtigt at gøre opmærksom på, at inddelingen af skatteyderne i de tre risikogrupper primært er foretaget ud fra, hvor sandsynligt det var, at de respektive borgere ville begå fejl. Der er ikke direkte taget højde for, om fejlene kunne forventes at opstå som led i en bevidst omgåelse af reglerne, men dog er der lagt nogen vægt på fejlenes beløbsmæssige størrelse.

I tabel 3 er den gennemsnitlige compliancegrad ”foldet ud”, så man kan se den relative fordeling af skatteydere på hvert niveau af complianceskalaen. Herudfra er andelen af borgere, der bevidst laver fejl, bestemt og omregnet til antal tusinde personer på makroniveau.

Tabel 3. Fordeling af borgerne på compliancegrader. 2008-2012

År / risikogruppe	Compliancegrad							Borgere med grove fejl	
	0	1	2	3	4	5	6	Andel ¹⁾	Antal
	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	Pct.	1.000
2012	0,0	0,1	0,4	1,2	5,0	1,9	91,3	0,5	22
- Lavrisiko	.	.	0,2	.	2,5	0,5	96,8	0,2	6
- Mellemrisiko	0,1	0,3	1,2	4,7	11,1	6,2	76,4	1,6	10
- Højrisiko	0,5	0,6	1,9	10,4	26,8	12,4	47,5	3,0	6
2010	0,1	0,0	0,1	1,2	5,9	4,9	87,8	0,2	9
2008	0,0	0,0	0,3	2,6	3,5	1,4	92,2	0,4	16

1) De skatteydere, som efter SKATs vurdering laver grove fejl, rates med 0, 1 eller 2. Andelen af borgere med grove fejl i tabellen bestemmes (bortset fra afrunding) som summen af andelen, der rates 0-2.

Andelen af borgere, der bevidst laver fejl, er fordoblet fra 2010 til 2012. Som det fremgår af tabel 3, er der i 2012 0,5 pct. af skatteyderne, hvor fejlene i årsopgørelsen er sket bevidst, mens det alene var 0,2 pct. i 2010 - det hidtil laveste. Halvdelen af stigningen kan tilskrives en enkelt skatteyder fra lavrisikosegmentet i stikprøven med rating 2 i 2012. Opregnet til landsplan svarer denne person til knap 6.000

skatteydere, men det er naturligvis behæftet med betydelig risiko og bør derfor ikke tillægges megen vægt.

Selvom en stigende andel af borgerne bevidst ikke følger reglerne, er omfanget heraf fortsat på et meget lavt niveau. Samtidig er det bemærkelsesværdigt, at den samlede andel med rating 0-5, er reduceret fra 12 til blot 9 pct. fra 2010 til 2012. Faldet er statistisk signifikant. Det er altså mindre end hver tiende borger, som ikke angiver fuldstændig korrekt.

ANDEL AF BORGERNE MED FEJL I ÅRSOPGØRELSEN

Den procentvise andel af skatteyderne, der har én eller flere fejl i årsopgørelsen, benævnes *fejlpcenten*. En opgørelse af fejlpcenten er således god til at sige noget om, hvor udbredt det er, at skatteyderne begår fejl, men siger til gengæld ikke umiddelbart noget om størrelsen af fejlene eller alvoren heraf. Det er imidlertid altid væsentligt at vide, om det er mange eller et fåtal af skatteyderne, der ikke formår eller ønsker at angive korrekt. Fejlpcenten fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Fejlpcenter med konfidensgrænser. 2008-2012

År / risikogruppe	Nedre grænse	Middel-skøn	Øvre grænse	Usikkerhed	Udførte kontroller i stikprøven
	Fejlpcent	Fejlpcent	Fejlpcent	+/- pct.	Antal
2012	5,7	6,7	7,8	16	5.064
- Lavrisiko	1,4	2,7	4	48	600
- Mellemrisiko	15,6	17,4	19,2	10	1.769
- Højrisiko	38,3	40,2	42	5	2.695
2010	6,0	7,3	8,6	18	4.490
2008	5,0	5,8	6,6	14	4.495

For indkomståret 2012 er fejlpcenten opgjort til 6,7. Det er et mindre fald i forhold til 2010, hvor fejlpcenten var 7,3. Det skal dog bemærkes, at faldet ikke er statistisk signifikant.

Som forventet sker det langt mere hyppigt, at en skatteyder i højrisikosegmentet har fejl i årsopgørelsen, end en skatteyder med lav risiko. Mens det alene er knap 3 pct. i lavrisikogruppen, er fejlpcenterne i mellem- og højrisikosegmentet på hhv. 17 og 40. De store forskelle viser, at kriterierne, som skatteyderne inddeles efter, er gode. Som tidligere nævnt kan SKAT altså med stor præcision udpege de skatteydere, der begår fejlene. Dermed kan kontrollerne målrettes, således at færre borgere bliver generet unødigt, samtidig med at der opnås en mere effektiv anvendelse af SKATs ressourcer.

I tabel 5 nedenfor er den samlede fejlpcent i 2012 – for alle skatteydere under ét – dekomponeret på bidrag fra hver af de tre risikogrupper. Ved at gange fejlpcenten for de respektive risikogrupper med dennes andel af samtlige skatteydere fås bidraget fra den enkelte risikogruppe.

Opregnet er der blandt borgerne på landsplan 282.000 skatteydere, der ikke selvangiver deres indkomstforhold helt korrekt. Disse er nogenlunde jævnt fordelt på de tre risikogrupper – fra 86.000 i højrisikosegmentet til 106.000 i

mellemgruppen. De store forskelle i risikosegmenternes fejlandele bliver således ”udjævnet”, når der opregnes til *antal* skatteydere med fejl i hver af de tre risikogrupper. Det skyldes, at mellem- og lavrisikogruppen udgør hhv. omtrent 3 og 16 gange så stor en andel af befolkningen som højriskogruppens ca. 5 pct.

Tabel 5. Bidrag til samlet fejlprocent fra de respektive risikogrupper. 2012

Risikogruppe	Fejlprocent	Andel af samtlige skatteydere	Bidrag til samlet fejlprocent	Antal skatteydere med fejl
				Antal tusind
Lavrisiko	2,7	80,3	2,1	90
Mellemrisiko	17,4	14,6	2,5	106
Højrisko	40,2	5,1	2,1	86
Alle		100	6,7	282

Når man ser på antallet af fejl, er det samtidig interessant at opdele i hvor mange af disse fejl, der ikke ændrer det samlede beløb, der skal betales i skat, eller resulterer i, at skatteyderen enten skal indbetale ekstra skat – restskat – eller får penge tilbage i skat – overskydende skat. Disse tre scenarier benævnes henholdsvis *Nulresultat*, *Forhøjelser* og *Nedsættelser*. Antallet af borgere med en eller flere fejl i årsopgørelsen er fordelt på disse tre mulige udfald i tabel 6 nedenfor.

Tabel 6. Antal borgere med forhøjelser og nedsættelser. 2008-2012, 1.000 personer

Indkomstår	Nulresultat	Forhøjelser	Nedsættelser	Fejl i alt
2012	19	216	47	282
2010	39	201	67	307
2008	17	152	75	244

Helt parallelt med faldet i fejlprocenten ses det, at det samlede antal borgere med fejl i 2012 falder med 25.000 personer eller knap 10 pct. til 282.000 personer i forhold til 2010. Faldet skyldes, at der er færre nedsættelser og nulresultater.

Antallet af borgere med nedsættelser har været faldende – særligt i 2012, hvor der var knap 50.000 eller omtrent en tredjedel færre end i 2008 og 2010. Nedsættelserne opstår typisk, når skatteyderne ikke fuldt ud udnytter de fradrag, som de er berettiget til. Det kan således konstateres, at færre borgere nu ”snyder” sig selv. Hvad angår fejl med nulresultat er der sket en halvering siden 2010 og dermed en tilbagevenden til niveauet fra 2008.

Et nulresultat opstår fx, når en ændring skaber et skattemæssigt tab, der ikke kan udnyttes i indeværende år, men kan fremføres til kommende indkomstår – såkaldte skatteskjoldsfelter. En nedsættelse begrundet i et ikke-udnyttet fradrag – fx ved tab på aktier – giver ikke nødvendigvis nogen overskydende skat, hvis der ikke er anden positiv aktieindkomst, som fradraget kan modregnes i. Derfor fremføres tabet til følgende år og får ikke skattemæssig effekt i indeværende år. Omvendt kan man have et overført fradrag fra tidligere år, der betyder, at en forhøjelse af aktieindkomsten i indeværende år kan indeholdes i det tidligere tab, og derfor ikke udløser en restskat. En anden årsag til, at fejl ikke fører til ændret skat – hverken i form af forhøjelser eller nedsættelser – kan være, at et korrekt beløb er angivet, men

i en forkert rubrik på årsopgørelsen. Hvis de to rubrikker beskattes ens, vil der ikke være nogen skattemæssig effekt.

Modsat faldet i borgere med hhv. nulresultater og nedsættelser, sker der en stigning i antal skatteydere, som får forhøjet deres skat. Fra 2010 til 2012 forøges antallet af forhøjelse med 15.000 borgere til 216.000. Udover at der er flere forhøjelser, udgør de også en større andel af fejlene. Set i forhold til antallet af nedsættelser var der i 2012 fem gange så mange forhøjelser som nedsættelser, mens der i 2010 var tre gange så mange og i 2008 kun dobbelt så mange. En fejl i årsopgørelsen fører altså oftere til, at en borger har en restskat, end til at der skal udbetales overskydende skat – eller der sker et nulresultat.

SKATTEGABET FOR BORGERNE

En anden måde at udtrykke regelefterlevelsen i landet som helhed fås ved at opgøre skattegabets. Skattegabets kan så at sige kvantificere den manglende regelefterlevelse i kroner og ører – noget som måske er mere håndgribeligt end den gennemsnitlige compliancegrad.

Til gengæld skal man være opmærksom på at selv et mindre antal skatteydere med betydelige reguleringsbeløb kan flytte det samlede skattegab ganske meget, hvilket ikke er tilfældet med compliancegraden, der jo kun kan variere mellem værdierne fra 0 til 6. Der tages dog højde for særligt ekstreme reguleringsbeløb ved, at disse observationer pilles ud af undersøgelsen ud fra en standardiseret, mekanisk metode.⁵

Et andet opmærksomhedspunkt med skattegabets er, at der ikke er en direkte sammenhæng mellem reguleringsbeløbenes størrelse og de respektive skatteyders grad af regelefterlevelse. Compliancegraden kan altså i visse tilfælde være højere for en person med et stort reguleringsbeløb end for en anden skatteyder med et lavere reguleringsbeløb. Skattegabets store styrke er imidlertid, at det konkret kan sige, hvor stort et beløb staten risikerer at gå glip af som følge af, at skatteyderne ikke i fuld udstrækning angiver korrekt. I praksis vil SKATs indsats og eventuelle senere berigtigelser fra tredjepart eller skatteyderne selv kunne sikre noget af det umiddelbart tabte provenu.

Med udgangspunkt i de beløb, som slutskatten er ændret med for alle de udsøgte skatteydere i stikprøven, er provenu- og bruttoprovenugabet for hver af de tre risikogrupper beregnet og derefter aggregeret op til en samlet sum for hele landet.

For begge de to typer af skattegab gælder imidlertid, at beregningen specifikt for lavrisiko-segmentet – ironisk nok – er for usikker til at kunne bruges til noget. Dette er også nævnt i forbindelse med omtalen af appendikstabel 4 i afsnittet på side 33 ff. Med blot 16 fejl blandt de 600 udsøgte i lavrisikogruppen bliver variationen i

⁵ For indkomståret 2012 har vi ikke fundet nogen ekstreme observationer, mens der fx var 2 i 2010-undersøgelsen.

reguleringsbeløbene for stor til, at det er meningsfuldt at gange op til et skattegab for de 3,4 mio. borgere i dette segment.⁶

I de følgende to tabeller er skattegabets for 2012 opgjort i provenu – hhv. netto og brutto – og sammenlignet med de tilsvarende skattegab for indkomstårene 2010 og 2008. I begge tabellerne er skattegabets for borgere med lav risiko angivet med en lys grå farve for at understrege usikkerheden af tallet. For de to tabeller er desuden angivet de øvre og nedre konfidensgrænser og usikkerheden på middelskønnet.

Skattegabets for indkomståret 2012 er opgjort til at udgøre ca. 1,0 mia. kr. opgjort i provenu, jf. tabel 7. Med et fald på 0,2 mia. kr. i forhold til 2010 og 0,1 mia. kr. i forhold til 2008 er gabet i 2012 på niveau med de tidligere år. Ingen af faldene er statistisk signifikante. Målt i faste priser er der i forhold til både 2010 og 2008 tale om et fald på 0,2 mia. kr., som det fremgår af tabellens nederste rækker. Se appendiksafsnittet *Omgøring af beløb fra årets priser til faste priser*. Igen er ingen af faldene statistisk signifikante.

Tabel 7. Provenugabet inkl. konfidensgrænser. Opgjort i løbende og faste priser, 2008-2012

År / risikogruppe	Nedre grænse	Middel-skøn	Øvre grænse	Usikkerhed	Borgere med fejl i stikprøven
	Mia. kr.	Mia. kr.	Mia. kr.	+/- pct.	Antal
2012 ekskl. lavrisiko	0,8	1,0	1,2	19	1.391
2012 inkl. lavrisiko	1,0	1,5	1,9	31	1.407
– Lavrisiko	0,1	0,5	1,0	89	16
– Mellemrisiko	0,3	0,5	0,6	35	308
– Højrisiko	0,4	0,5	0,6	19	1.083
2010 ekskl. lavrisiko	0,7	1,2	1,7	43	1.081
2008 ekskl. lavrisiko	0,5	1,1	1,7	55	1.324
Opgjort i faste priser, indeks 2012=100					
2010 ekskl. lavrisiko	0,7	1,2	1,8	43	1.081
2008 ekskl. lavrisiko	0,5	1,2	1,9	55	1.324

Som det fremgår af tabel 7 angives provenugabet for 2012 med en usikkerhed på kun 19 pct. Usikkerheden på provenugabet er dermed markant mindre, end den har været i de tidligere opgørelser. Det er mere end en halvering af usikkerheden i forhold til 2010 og omtrent en tredjedel af usikkerheden i 2008. Det er altså lykkedes at få et mere robust estimat for skattegabets ved at tilpasse designet af stikprøven, som det er beskrevet i appendiks side 36. Dette indebærer en mere effektiv udnyttelse af SKAT's ressourcer og at færre skatteydere i undersøgelsen er ulejlighet unødigt. Disse analysedrevne fremskridt vil fremadrettet blive søgt udbredt til SKAT's samlede indsats på borgerområdet.

Selv om der er 3 gange så mange skatteydere med mellem risiko som med høj, er skattegabets ligeligt fordelt på de to grupper – begge tilskrives et gab på 0,5 mia. kr.

⁶ Appendikstabel 3 i afsnittet Stikprøvesammensætningen for 2012 i appendikset bagest i rapporten viser også, at skaleringsfaktorerne for lavrisikogruppen er helt oppe på 5.598. En enkelt regulering på blot 17.900 kr. vil således alene kunne løfte skattegabets med 100 mio. kr.

Årsagen er, at fejlprocenten for højriskogruppen er mere end dobbelt så stor, som den er for mellemrisikogruppen – jf. tabel 4.

Den høje fejlprocent betyder sammen med den større andel af stikprøven i højriskosegmentet, at der er væsentligt flere uvægtede fejl at analysere på her end i mellemrisikosegmentet. Det er baggrunden for, at provenugabet kan estimeres dobbelt så nøjagtigt (halv så stor usikkerhed) i høj- som i mellemrisikogruppen.

For lavrisikogruppen er præcisionen væsentligt mindre med en usikkerhed på hele 89 pct. for provenugabet. En så markant usikkerhed gør, at den ikke kan inddrages som en robust del af den videre afrapportering. Derfor beskrives skattegabet delkomponenter som udgangspunkt altid ekskl. lavrisikogruppen.

At skattegabet ikke kan opgøres præcist for lavrisikogruppen betyder, at det reelt ikke kan afgøres, om det sande tal er fx 100 mio. kr. eller 1 mia. kr. Dette ændrer dog ikke ved det billede, der er beskrevet ovenfor – nemlig, at der er meget få fejl i denne gruppe, og den gennemsnitlige compliancegrad ligger helt i top. En traditionel kontrolindsats for at lukke gabet her vil kræve uforholdsmæssigt mange ressourcer, da de forholdsvis få fejl er svære at udpege blandt de 3,4 mio. borgere med lav risiko. Ressourcer som vel at mærke kan anvendes med væsentligt større effekt i de to andre segmenter.

Tabel 8 viser en bedring af bruttoprovenugabet. Gabet er således faldet en smule til 1,3 mia. kr. fra 1,6 mia. kr. i 2010, men dette fald er heller ikke statistisk signifikant. Bruttoprovenugabet udtrykker den samlede skattemæssige værdi af alle fejl uden hensyn til, om der er tale om nedsættelser eller forhøjelser. Hvis man eksempelvis har forhøjelser og nedsættelser efter skat på 1 mia. kr. hver, vil provenugabet, der er en nettostørrelse, lande på nul, mens bruttoprovenugabet opgøres til 2 mia. kr. Provenugabet vil i så fald give et misvisende indtryk af, at der ikke er noget at komme efter. Dermed kan bruttoprovenuet i højere grad belyse det samlede omfang af den manglende regelefterlevelse. Hvor provenugabet alene siger noget om, hvor mange penge staten netto risikerer at gå glip af, kan bruttoprovenugabet også give overblik over, hvor mange penge, der reelt skal omfordeles mellem skatteyderne, før de gældende regler kan siges at være overholdt.

Tabel 8. Bruttoprovenugabet inkl. konfidensgrænser. Opgjort i løbende og faste priser 2008-2012

År / risikogruppe	Nedre	Middel-	Øvre	Usikkerhed	Borgere med fejl i stikprøven
	Mia. kr.	Mia. kr.	Mia. kr.	+/- pct.	Antal
2012 ekskl. lavrisiko	1,1	1,3	1,5	14	1 391
2012 inkl. lavrisiko	1,5	1,9	2,3	21	1 407
– Lavrisiko	0,2	0,6	1,0	61	16
– Mellemrisiko	0,5	0,7	0,8	22	308
– Højrisko	0,5	0,6	0,7	16	1 083
2010 ekskl. lavrisiko	1,0	1,6	2,1	32	1 081
2008 ekskl. lavrisiko	1,3	1,9	2,5	32	1 324
Opgjort i faste priser, indeks 2012=100					
2010 ekskl. lavrisiko	1,1	1,6	2,2	32	1 081
2008 ekskl. lavrisiko	1,4	2,1	2,7	32	1 324

Som det også var tilfældet for provenugabet, er bruttoprovenugabet nogenlunde ligelig fordelt på mellem- og højrisikogruppen. Usikkerheden for bruttoprovenu-skønnet er lavere, end usikkerheden for provenugabet opgjort netto. Præcisionen på bruttoprovenugabet vil naturligt være større end for provenugabet, i og med fortegnet ved opgørelse af førstnævnte vendes på alle nedsættelserne, så der kun bliver positive værdier tilbage. Forskellen mellem de største og de mindste værdier bliver derfor mindre.

Det mindre fald i provenu- og bruttoprovenugabene skyldes en reduktion i skatteværdien af forhøjelserne – jf. tabel 9. Fra 2010 til 2012 er begge mindsket med 0,2-0,3 mia. kr., mens den del gabet, som følger af nedsættelser, er uændret.

Tabel 9. Skattegab opdelt på forhøjelser og nedsættelser. Opgjort i løbende og faste priser, 2008-2012

År / risikogruppe	Skattegab				Op / ned ift. bruttoprovenu
	Bruttoprovenu Mia. kr.	Provenu Mia. kr.	Op Mia. kr.	Ned Mia. kr.	Pct.
2012 ekskl. lavrisiko	1,3	1,0	1,1	0,2	87 / 13
2012 inkl. Lavrisiko	1,9	1,5	1,7	0,2	88 / 12
– Lavrisiko	0,6	0,5	0,6	0,1	90 / 10
– Mellemrisiko	0,7	0,5	0,6	0,1	84 / 16
– Højrisiko	0,6	0,5	0,6	0,1	91 / 9
2010 ekskl. lavrisiko	1,6	1,2	1,4	0,2	88 / 12
2008 ekskl. lavrisiko	1,9	1,1	1,5	0,4	79 / 21
Opgjort i faste priser, indeks 2012=100					
2010 ekskl. lavrisiko	1,6	1,2	1,4	0,2	88 / 12
2008 ekskl. lavrisiko	2,1	1,2	1,6	0,4	79 / 21

Som det er beskrevet tidligere – se tabel 6 – var der antalsmæssigt lidt flere forhøjelser i 2012 end i 2010. Når skatteværdien af forhøjelserne alligevel falder, skyldes det, at de gennemsnitlige forhøjelser i 2012 er beløbsmæssigt mindre end i 2010. Modsat har de gennemsnitlige nedsættelser været større i 2012 end i 2010 – antalsmæssigt faldt nedsættelserne, mens gabet, der kan henføres til dem, er uændret.

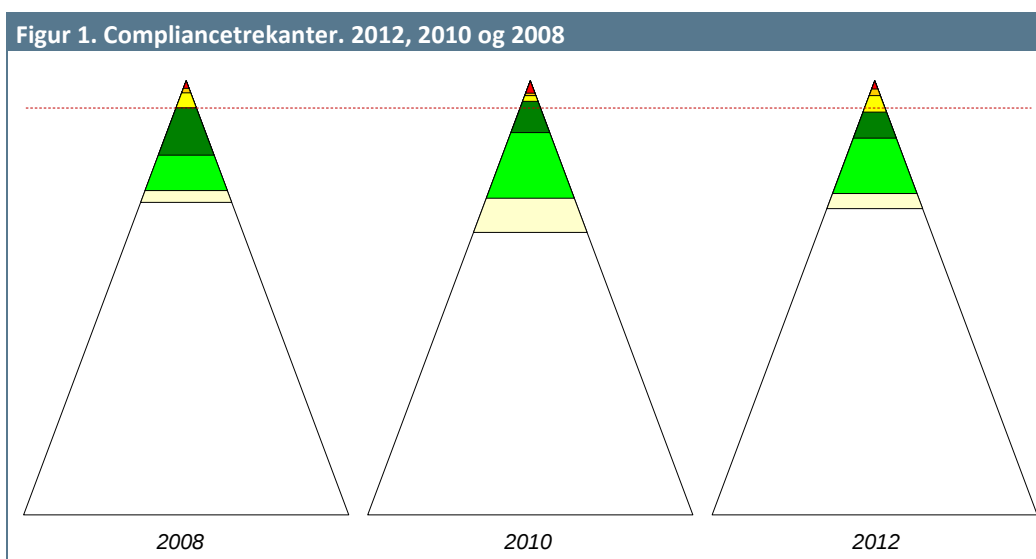
4. REGELEFTERLEVELSEN I 2012

Dette kapitel går hovedsageligt i dybden med resultaterne vedrørende indkomståret 2012, men vil, hvor det er relevant, sammenholde med tal fra 2010 og 2008.

SAMMENSÆTNINGEN AF REGELEFTERLEVELSEN

Som et billede på fordelingen af skatteydernes regelefterlevelse anvendes her *complianctrekanter* baseret på de syv trin fra complianceskalaen. Trekanten farvelægges, så arealet for hver af de syv farver udgør præcis samme andel af trekantens totale areal, som den respektive compliancegrads andel af skatteyderne. De laveste compliancegrader er placeret i toppen af trekanten og de højeste i bunden. Det giver et meget hurtigt overblik over sammensætningen af regelefterlevelsen.

I figur 1 er således tegnet complianctrekanterne for 2012, 2010 og 2008. Det hvide areal, der repræsenterer de helt fejlfrie skatteydere, er steget fra 2010 til 2012 – jf. tabel 3.

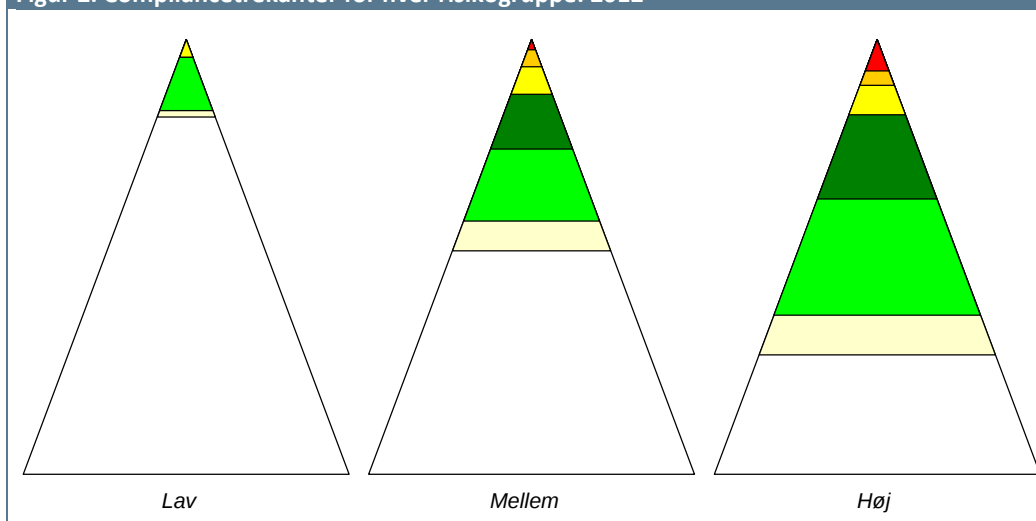
Samlet er andelen af borgere, der laver grove fejl (de gule og røde arealer), dog vokset fra 2010 til 2012. Den røde stiplede streg følger niveauet for andelen af de grove fejl i 2008, så man lettere kan sammenligne med de efterfølgende år.

Figur 2 viser de respektive complianctrekanter for hver af de tre risikogrupper, der blev anvendt i 2012. Der er en meget tydelig forskel på disse tre segmenter. I lavrisikogruppen er der næsten kun borgere helt uden fejl (de hvide arealer), og ganske få borgere, der laver grove fejl (de gule og røde arealer). I mellemrisikogruppen er andelen af både borgere i grøn kategori og borgere, der laver grove fejl, større end i lavrisikogruppen, og i højriskogruppen er disse andele endnu større.

Af tabel 10 fremgår de underliggende data for figur 2. Fx kan man se, at andelen af skatteydere med rating 6 i grupperne med lav, mellem og høj risiko ligger hhv. på over 95, over 75 og knap 50 pct. Også i den anden ende af skalaen er der store forskelle mellem de tre risikogrupper. Andelen af borgere, der med vilje omgår

reglerne, ligger for højrisikogruppen på 3 pct. eller ca. det dobbelte af mellemgruppen og 15 gange så højt som gruppen med lav risiko.⁷

Figur 2. Compliancetrekanter for hver risikogruppe. 2012

Som tidligere nævnt er fejlprocenten meget lav i lavrisikogruppen, med kun ca. 3, mens den er 17 i mellemrisikogruppen og 40 i gruppen med høj risiko. Dette giver også udslag i store forskelle i de gennemsnitlige compliancegrader for de tre segmenter. Som det også er nævnt tidligere, er compliancegraden i gennemsnit nede på 4,89 i højrisikogruppen, mens *mellem* og *lav* er hhv. 5,51 og 5,94.

Tabel 10. Compliancegrad, andel af borgere med grove fejl og fejlprocent for hver risikogruppe

Risikogruppe	Compliancegrad							Andel med grove fejl	Fejlprocent	Compliance-grad
	0	1	2	3	4	5	6			
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Gns.
Lav	.	.	0,2	.	2,5	0,5	96,8	0,2	2,7	5,94
Mellem	0,1	0,3	1,2	4,7	11,1	6,2	76,4	1,6	17,4	5,51
Høj	0,5	0,6	1,9	10,4	26,8	12,4	47,5	3,0	40,2	4,89
I alt	0,0	0,1	0,4	1,2	5,0	1,9	91,3	0,5	6,7	5,82

For alle skatteydere under ét ligger andelen af borgere, der bevidst laver fejl, lavt og udgør blot 5 promille af de skattepligtige. Sagt på en anden måde er det kun 1 ud af 200 borgere, som ikke ønsker at følge reglerne og altså bevidst omgår reglerne.

Figur 3 viser nettoændringen fra 2010 til 2012 i antallet af skatteydere på hvert trin af complianceskalaen. Som før nævnt er der samlet set blevet ca. 12.000 flere borgere, der laver grove fejl, og 1.000 flere i den mørkegrønne kategori, mens både

⁷ Andelen af borgere med rating 2 i lavrisikogruppen er blot på 0,2 pct. svarende til, at der netop er én ud af 600 i stikprøven, der fik denne rating. I forhold til 2008 og 2010, hvor ingen med lav risiko blev ratet 0, 1 eller 2, så er det altså ikke udtryk for nogen særlig tendens, men snarere en statistisk tilfældighed.

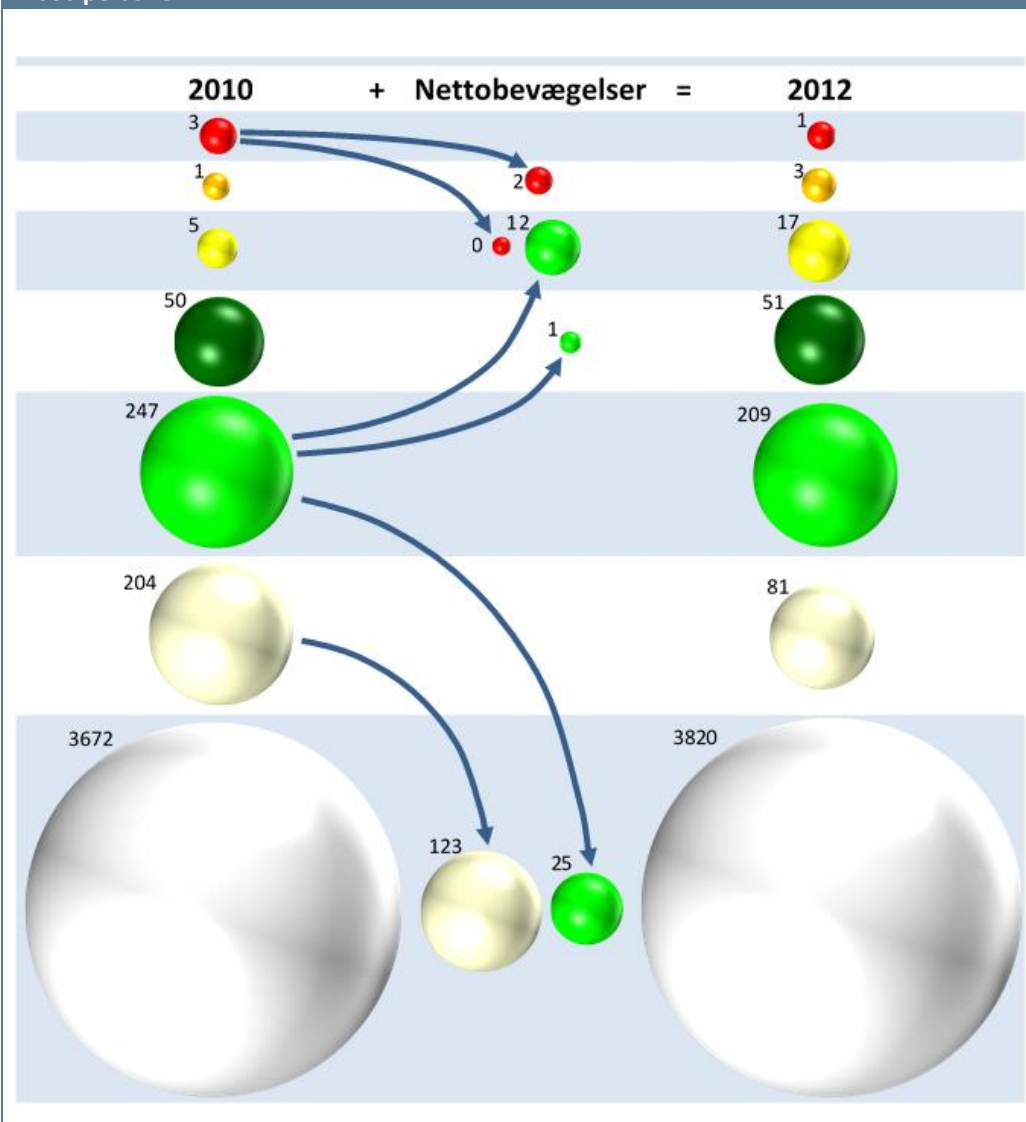
antallet i den lysegrønne og den brækket hvide falder. Endelig stiger antallet af skatteydere helt uden fejl med 148.000 fra 2010 til 2012.

Figur 3. Compliancegradernes nettoændring fra 2010 til 2012., 1.000 personer

-2	+2	+12	+1	-38	-123	+148
----	----	-----	----	-----	------	------

I figur 4 er det anskueliggjort, hvordan nettoændringerne fra figur 3 fremkommer ved bevægelser mellem de respektive compliancegrader.

Figur 4. Skatteydere fordelt på rating og bevægelser ml. trin fra 2010 til 2012, 1.000 personer

I figuren er de indbyrdes størrelsesforhold illustreret med en kugle for hvert trin på complianceskalaen. Rumfanget er proportionalt med antallet af skatteydere med den pågældende rating.⁸ Antallet af skatteydere er angivet i tusinder øverst til venstre for hver kugle. I venstre side af figuren ses fordelingen for 2010 og til højre er gengivet fordelingen for 2012 – i begge tilfælde med de laveste compliancegrader øverst. Hver pil repræsenterer en nettobevægelse fra 2010 til 2012.

Fx kan man se, at der bliver ca. 2.000 færre i rød kategori, og at disse flyttes til lysegul og særligt den mørkegule. Selvom der samlet set bliver flere borgere, der bevidst laver fejl, bliver der altså færre af dem med den laveste compliancegrad (rød). Tilsvarende kan man se, at der er 25.000 i den lysegrønne kategori, der rykker to niveauer ”op” til hvid, og hhv. 1 og 12.000, som rykker ”ned” til mørkegrøn og gul.

SKATTEGABET FORDELT PÅ SIMPLE OG GROVE FEJL

Selv om skattegabet som tidligere nævnt udmåler den manglende regelefterlevelse i kroner og ører, siger gabet ikke i sig selv noget om alvoren af de fejl, der er begået. Ved at koble ratingen med størrelsen af de foretagne reguleringer kan gabet for hvert niveau på complianceskalaen beregnes, som det er gjort i tabel 11. I det følgende ses der igen bort fra bidraget fra hele lavrisikosegmentet, jf. også kommentarerne til tabel 7.

Tabel 11. Skattegab (ekskl. lavrisiko) fordelt på compliancegrader

Skattegab	Compliancegrad						I alt
	0	1	2	3	4	5	6
	Mia. kr.	Mia. kr.	Mia. kr.	Mia. kr.	Mia. kr.	Mia. kr.	Mia. kr.
Provenugab	0,25	0,47	0,25	.	.	.	0,97
Bruttoprovenugab	0,26	0,58	0,46	.	.	.	1,30
Forhøjelser	0,25	0,53	0,36	.	.	.	1,14
Nedsættelser	0,00	0,05	0,11	.	.	.	0,16
Gns. reguleringsbeløb	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.	1.000 kr.
Provenugab pr. skatteyder ¹⁾	11,6	9,2	1,2	.	.	.	0,2
Antal	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Skatteydere i alt	22	51	209	81	3.820		4.182
Skatteydere i stikprøven	0	0	1	0	3		4

Note: Der er kun 15, 22 og 72 (73 inkl. lavrisikogruppen) uvægtede ratings på hhv. 0, 1 og 2. Derfor bliver usikkerheden på skattegabet for rating 0, 1 og 2 meget store. For at opnå en bedre statistisk præcision er tallene for kategorierne 0, 1 og 2 samlet under ét.

1) Provenugabet er beregnet ekskl. skatteydere fra lavrisikogruppen, mens disse er talt med i antallet af skatteydere. Der er dog mange skatteydere, som begår fejl og dermed ender i kategorien.

Tabellen viser, at omtrent en ¼ mia. kr. ud af det samlede provenugab kan henføres til borgere, der bevidst omgår reglerne. Det er en halvering i forhold til 2010.

⁸ 1 cm³ modsvarer overalt i figuren 25.000 skatteydere. Fordelen ved at anvende den tredimensionelle repræsentation er, at man kan afbilde alle niveauerne med deres relative størrelse, og så kan se den hvide kategori fuldt ud, uden at den røde kategori bliver helt usynlig.

Reduktionen af skattegab på dette segment er i sig selv tilstrækkeligt til at forklare den fulde reduktion af skattegab fra 1,2 mia. kr. i 2010 til 1,0 mia. kr. i 2012 jf. side 16ff. Dette er særligt bemærkelsesværdigt i lyset af, at der som tidligere omtalt er blevet klart flere skatteydere med grove fejl (rating 0-2). Det er altså i gennemsnit væsentligt lavere beløb, der unddrages, se beskrivelse af tabel 12. En delforklaring herpå kan være, at der er færre af de mest alvorlige fejl med rating 0, jf. figur 3 ovenfor. Denne udtalte mangel på compliance er normalt netop forbundet med ret store reguleringsbeløb.

Tilsvarende er provenugabet for hhv. de mørke- og lysegrønne kategorier på ca. $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{4}$ mia. kr. For disse to er **brutto**provenugabet større end provenugabet, mens de to størrelser er (næsten) identiske for de gule og røde kategorier. Det sidste skyldes, at SKAT (normalt) kun vurderer, at det er bevidst omgåelse af reglerne, når kontrollen fører til forhøjelse af slutskatten. Med andre ord er udgangspunktet, at fejl ikke bedømmes som værende bevidste, når skatteyderen har snydt sig selv og alt i alt skal have penge tilbage.⁹

Der er per definition ikke noget gab for de skatteydere, som rates 5 eller 6 – de to hvide kategorier. Det hænger naturligvis sammen med, at man ikke kan opnå en bedre rating end 4, hvis man har begået fejl.

I tabel 12 er opdelingen af skattegab på compliancegraderne vist som procentvise andele. Endvidere er det også vist, hvor stor en andel af borgerne, som er ratet på de forskellige niveauer af skalaen.

Tabel 12. Skattegab og antal skatteydere fordelt relativt på compliancegrader								
Skattegab	Compliancegrad						I alt	
	0	1	2	3	4	5		6
	Andel i pct.af respektive gab							
Provenugab, ekskl. lavrisiko			26	49	25	.	.	100
Bruttoprovenugab, ekskl. lavrisiko			20	45	36	.	.	100
Grupper af skatteydere	Andel i pct. af antal skatteydere i respektive gruppe							
Borgere, inkl. Lavrisiko			0,5	1,2	5,0	1,9	91,3	100,0
Borgere, ekskl. lavrisiko			2,0	6,2	15,1	7,8	68,9	100,0
Borgere ratet 0-4, inkl. Lavrisiko			7,7	18,2	74,1	.	.	100,0
Borgere ratet 0-4, ekskl. lavrisiko			8,4	26,7	64,9	.	.	100,0
Stikprøven	Antal observationer							
Uvægtet antal inkl. Lavrisiko			110	365	932	446	3.211	5.064
Uvægtet antal ekskl. lavrisiko			109	365	917	443	2.630	4.464

Note: Her er provenugab og brutto provenugab beregnet inkl. lavrisikogruppen. Gabene for borgere med compliancegraderne 3 og 4 ville blive lidt større, hvis man ekskluderede lavrisikogruppen, mens det ingen betydning har for compliancegraderne 0, 1 og 2

Af tabellen ses, at den mørkegrønne rating 3 står for ca. halvdelen af provenugabet, mens skatteyderne med denne rating blot udgør omkring en fjerdedel af borgerne med fejl – eksklusiv lavrisikogruppen. Tilsvarende kan ca. en fjerdedel af provenugabet henføres til borgere med grove fejl, selvom disse udgør under 10 pct. af alle borgere med fejl – såvel enkle som grove. I 2010 stod borgere med de tre

⁹ Der er i alt 5 skatteydere i hele stikprøven, som er ratet 2, men får penge tilbage. Det er helt særlige situationer, hvor fx alvorlige fejl fra skatteyderens side, ledsages af store lempelser for ikke tidligere opgjort betalte udenlandske skatter.

laveste compliancegrader dog for hele 40 pct. af provenugabet på trods af, de dengang udgjorde en endnu mindre del af borgere med fejl. Der er altså flere, som bevidst omgår reglerne, men gabet herfra falder kraftigt, da grove fejl i snit udgør meget mindre beløb i 2012. Helt nøjagtigt kostede underdeklarationen i 2010 gennemsnitligt 51.000 kr. blandt skatteyderne med de grove fejl, mens det i 2012 ”kun” er 12.000 kr. – som anført i tabel 11. Til sammenligning er det dog fortsat noget mere end ved enkle fejl, hvor provenugabet pr. skatteyder er hhv. 9.000 og 1.000 kr. for de mørke- og lysegrønne kategorier.

Billedet er helt parallelt for bruttoprovenugabet, bortset fra at andelen af gabet, der kan henføres til den lysegrønne kategori, er lidt større, fordi flere nedsættelser her trækker bruttoprovenugabet op. Det gennemsnitlige bidrag til bruttoprovenugabet pr. skatteyder i kategorierne 0-2 er igen 12.000 kr., hvor det blandt skatteydere med rating 3 og 4 nu udgør hhv. 11 og 2.000 kr.

Måles andelen af borgere med grove fejl i forhold til alle borgere inkl. lavrisiko, udgør de blot 0,5 pct. af befolkningen, mens denne lille gruppe altså står for mere end en fjerdedel af provenugabet og en femtedel af bruttoprovenugabet. Selv hvis der ses bort fra lavrisikogruppen, der ikke er talt med i provenugabet, er det kun 1,4 pct. af skatteyderne, der bevidst omgår reglerne.

Tabel 13 viser skattegab i procent af skatteprovenu for skatteyderne på hvert af de respektive niveauer af complianceskalaen. Skatteprovenu skal her tolkes som det provenu, der ville have været, hvis skatteyderne havde efterlevet alle regler.¹⁰ På den måde bliver forholdet mellem gab og provenu et mål for den relative underdeklaration i forhold til den helt korrekte angivelse.

Tabel 13. Skattegab i procent af skatteprovenu, fordelt på compliancegrader

Tabel 19: Skattegab i procent af skatteproven, fordelt på compliancegrader								
Skattegab	Compliancegrad						I alt	
	0	1	2	3	4	5		6
	Pct.			Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Provenugab		10,4		6,4	1,0	.	.	0,3
Bruttoprovenugab		10,5		7,9	1,8	.	.	0,4

Note: Skattegabets opgjøret i provenu eller bruttoprovenu er begge ekskl. lavrisikogruppen. Det samlede skatteprovenu, som gabet er sat i forhold til, er dog inkl. lavrisikogruppen, da vi jo har observationer om selve skatteprovenu for alle skatteydere i stikprøven. Samtidig kan man ikke se bort fra lavrisikogruppen, som udgør 83 pct. af de skattepligtige og står for 75 pct. af det totale skatteprovenu.

Tabellen viser tydeligt forskellen mellem de forskellige compliancegrader. Provenugabet udgør fx blot 1 pct. af skatteprovenu for skatteydere med rating 4 (lys grøn) og mere end 10 pct. for de tre laveste compliancegrader under ét. Gruppen med grove fejl angiver altså mindre end 90 pct. af, hvad de burde have angivet. Problemerne har således en helt anden volumen blandt de, der bevidst omgår reglerne. Denne forskel var dog mere udtalt i 2010, hvor borgerne med de grove fejl i gennemsnit angav mindre end 80 pct. af, hvad der skulle betales i skat. Noget af forklaringen ligger i, at der er blevet færre borgere med den laveste rating 0 svarende til de allergroveste fejl, jf. figur 3 og figur 4.

¹⁰ Skatteprovenu opgøres altså efter, at ændringerne i slutskatten er foretaget og inkluderer således provenugabet.

Når man sammenholder provenugabet med det samlede skatteprovenu, som borgerne – inklusiv lavrisikogruppen – efter forskrifterne er pligtige til at betale, så er det kun 0,3 pct. af sluskskatten, der mangler. Det vil altså sige, at 99,7 pct. af hele den retmæssige skat kommer ind ad fordøren. Det er det højeste niveau SKAT har målt.

SKATTEGABET OPDELT PÅ ÅRSOPGØRELSENS HOVEDPOSTER

I ovenstående afsnit blev skattegabet præsenteret som et mål – i kroner og ører – for den manglende regelefterlevelse. For at SKAT kan anvende opgørelsen i en indsatsmæssig sammenhæng og i forhold til den interne dimensionering af SKATs ressourcer, er der behov for en dekomponering af gabet på forskellige hovedområder. Opdelingen giver også vigtigt input til ekstern kommunikation med synliggørelse af, på hvilke felter der er problemer med regelefterlevelsen. En sådan underopdeling er derfor foretaget i nærværende afsnit.

Ved gennemgangen af de knap 5.100 sager er der for hver enkelt fejl, skatteyderne har begået, foretaget en registrering af beløbet henført til den relevante rubrik på årsopgørelsen. På baggrund heraf kan skattegabet – brutto og netto – opgøres for årsopgørelsens hovedposter. Bemærk at de anførte beløb afspejler selve reguleringen, der foretages, og ikke skatteværdien heraf som i de tidligere præsenterede provenu- og bruttoprovenugab. Før-skat-tallene er således væsentligt større.

Tabel 14 viser bruttoskattegabet opgjort på årsopgørelsens hovedposter. For hver kategori er bruttogabet sat i forhold til skattebasen for at bestemme fejlandelen.

Tabel 14. Bruttoskattegab, skattebase og fejlandel for årsopgørelsens hovedkategorier

Hovedkategori	Bruttogab (A) ¹⁾	Skattebase (B) ²⁾	Fejlandel (A / B)	Andel af bruttogab i alt	Borgere med fejl i stikprøven
	Mia. kr.	Mia. kr.	Pct.	Pct.	Antal
Personlig indkomst	1,2	997,7	0,1	23	145
Fradrag i personlig indkomst	0,2	11,8	2	3	82
Kapitalindkomst	0,5	10,8	5	10	400
Fradrag i kapitalindkomst	0,3	55,6	0,6	6	135
Ligningsmæssige fradrag	1,4	41,0	3	26	649
Aktieindkomst	0,9	15,5	6	17	251
Udenlandsk indkomst	0,8	6,6	12	14	72
Øvrige ³⁾	0,0	9,5	0,3	1	91
I alt	5,4	1.148,4	0,47	100	1.407

Note: Bemærk, at summen af tallene i den sidste kolonne er noget større end de 1.407 borgere med fejl i alt. Dette skyldes, at skatteydere med fejl i mere end én hovedkategori tæller med i hver af disse respektive kategorier, men kun tæller med én gang i "i alt"-feltet.

1) Bruttogabet er opgjort ekskl. bidrag fra lavrisikogruppen, da tallene herfor er for usikre.

2) Skattebasen udtrykker det samlede beløb til beskatning inden for de respektive hovedkategorier. Beløbet stammer fra den seneste årsopgørelse vedr. indkomståret 2012 for de 5.064 skatteydere i stikprøven. Beløbet indeholder på den måde både indberettede/selvangivne beløb samt beløb efter evt. korrektion fra SKATs side, og disse beløb er så skaleret op til makroniveau. Den totale skattebase er dannet som summen af beløbene for hver af de respektive hovedkategorier, hvilket indebærer, at både indkomster og fradrag tæller positivt.

3) Denne kategori er en sammensat kategori af en række specialfelter, der ikke falder i en af de ovenstående grupper. I praksis udgøres næsten hele kategorien af ændringer vedr. *Ejendomsværdiskat*

Ligningsmæssige fradrag og *Personlig indkomst* har de største bruttogab i 2012. Tilsammen udgør de to hovedkategorier næsten halvdelen af bruttogabet. Det

bemærkes, at *Personlig indkomst* alene udgør næsten 90 pct. af den totale skattebase, hvilket medvirker til at forklare det store bruttogab. Målt på fejlandel er *Personlig indkomst* således den hovedkategori, hvor den laveste fejlandel kan konstateres med 0,1 pct.

I 2010 udgjorde *Aktieindkomst* den største del af det samlede bruttogab. Fra 2010 til 2012 er bruttogabet for aktier imidlertid halveret fra 1,8 mia. til 0,9 mia. kr. Da skattebasen på aktieindkomst kun er ændret lidt på de to år, ses også et stort fald i fejlandelen fra 10 til 6 pct. – se appendikstabel 8.

Dette skyldes formentlig initiativer indført i SKAT i medfør af Forårspakke 2.0, pr 1. januar 2010: Siden da er købs- og salgsoplysninger på aktier automatisk indberettet til SKAT, hvilket har givet flere borgere med fortryk eller delvist fortryk under *Aktieindkomst*. Desuden har det siden samme dato været muligt at registrere købsoplysninger på aktier købt før 2010, hvilket har gjort det muligt at beregne gevinst/tab af aktier. Dette, kombineret med et stigende antal borgere med fortryk, har medført en lavere fejlandel på *Aktieindkomst*.

Også for *Kapitalindkomst* ses en positiv udvikling. Her er bruttogabet næsten reduceret til en tredjedel fra 1,4 til blot 0,5 mia. kr. Samtidig er fejlandelen også her faldet fra 9 pct. i 2010 til nu 5 pct.

Omvendt er det gået for *Udenlandske indkomster*, hvor fejlandelen i 2012 vokset til 12 pct. Dermed er den relative underdeklaration højere for denne indkomst og højere isoleret set, end den var for skatteydere ratet 0-2. Der er naturligvis et vist sammenfald i personkredsen, men det kan også være også udtryk for, at der er et kompliceret regelsæt på området. På grund af ændret stikprøvedesign – se appendiks side 36 – er analysegrundlaget styrket med en højere præcision til følge og flere af de store fejl, der indgår. Det er noget af forklaringen på den markante stigning i fejlandelen på *Udenlandske indkomster*.

Den samlede fejlandel er uændret på 0,5 pct., men fremkommer ved et samtidig fald i både skattebasen og bruttogabet. Bruttogabet faldt fra 5,9 til 5,4 mia. kr. fra 2010 til 2012.

I tabel 15 nedenfor genfindes den gennemsnitlige fejlprocent på 6,7 for hele landet, som tidligere er omtalt. Men som noget nyt – i regi af complianceundersøgelserne – er den gennemsnitlige fejlprocent på hver af hovedkategorierne også opgjort.

Tabel 15. Fejlprocenter for årsopgørelsens hovedkategorier				
Hovedkategori	Borgere med fejl (A)	Borgere med felt ¹⁾ (B)	Fejlprocent (A / B)	Bruttogab pr. borger med fejl
	Antal tusind	Antal tusind	Pct.	Tusind kr.
Personlig indkomst	28	4.005	0,7	43
Fradrag i personlig indkomst	15	674	2	12
Kapitalindkomst	43	2.844	2	12
Fradrag i kapitalindkomst	22	2.956	0,8	14
Ligningsmæssige fradrag	173	2.625	7	8
Aktieindkomst	28	579	5	33
Udenlandsk indkomst	15	41	36	51
Øvrige	13	1.582	0,8	2
I alt ²⁾	282	4.182	6,7	19

1) Kolonnen angiver, hvor mange borgere, der har angivet et beløb i mindst et felt under den pågældende hovedkategori efter evt. korrektion fra SKATs side.

2) Bemærk, at summen af borgere med fejl ikke skal være lig med borgere med fejl i alt. Summen er større, idet en borger kan have fejl i felter under flere hovedposter. Det samme gælder for summen af "borgere med fejl" i de enkelte hovedposter samt "bruttogab pr. borger med fejl".

Da mange felter kun har relevans for udvalgte grupper af skatteydere, er beregningen foretaget ved at opgøre, hvor mange borgere, der skal gøre brug af et eller flere af felterne i hver af de respektive hovedkategorier. Ved at sætte antallet af fejl i hovedkategorien i forhold til det opgjorte antal skatteydere med felter i den pågældende kategori kan en gennemsnitlig fejlprocent fastlægges. På den måde bliver det tydeligt, hvor der relativt begås det største antal fejl, og disse resultater kan holdes op mod den beløbsmæssige fejlandel, som blev præsenteret i tabel 14 ovenfor. Dermed får man et overblik over, om et givent område er præget af mange små fejl eller evt. få store fejl.

Ligesom med fejlandelen (opgjort på beløb) er også fejlprocenten (opgjort på antal registreringer) på *Udenlandsk indkomst* væsentligt højere end for de andre hovedposter. Mere end en tredjedel af skatteyderne med udenlandsk indkomst har altså fejl i ét eller flere af udlandsfelterne. Sammenholdt med den høje fejlandel beskrevet ovenfor er der altså både tale om hyppige og ret store fejl. Af den sidste kolonne i tabellen fremgår, at den gennemsnitlige bruttoregulering blandt skatteydere med fejl i udlandsfelterne udgør mere end 50.000 kr. Det er mere end for nogen anden hovedkategori. Kigger man på de enkelte felter, der tilsammen udgør *Udenlandsk indkomst*, ser man, at fejlprocenten er høj for stort set alle felter under denne hovedpost. De enkelte felter er dog ikke medtaget i denne rapport.

Også for *Kapitalindkomst* er der hyppige fejl i stort set alle tilhørende felter og fejlandelen – som tidligere nævnt – ret høj, men her er fejlprocenten lav med blot 1,5. Dette forklares af, at et enkelt felt (renteindtægter, felt 233) under denne hovedpost har en meget lille fejlprocent og samtidig anvender et stort antal borgere dette felt, hvilket gør, at feltets bidrag til *Kapitalindkomsts* samlede fejlprocent har stor vægt. Dette ene felt, hvor SKAT har omfattende indberetninger fra tredjepart, trækker således fejlprocenten markant ned. Renteindtægterne i felt 233 optræder mere end 10 gange så hyppigt, som det næstmest anvendte felt under *Kapitalindkomst*, nemlig felt 247 *Udlodning fra investeringselskaber*. Også i dette felt optræder fejl ekstremt sjældent, hvilket igen hænger sammen med omfattende tredjepartsindberetninger, der førte til, at SKAT fra og med 2012 kunne låse feltet. Da alle øvrige kapitalindkomstfelter er forholdsvis fejlbehæftede, viser det, at selv når man dekomponerer det samlede resultat på hovedkategorier, bør man fortsat være forsigtig med håndfaste konklusioner om den pågældende kategori, før man har set på de underliggende felter.

Tilsvarende gælder de andre hovedposter. I flere tilfælde indeholder hovedposten eksempelvis feltløse felter med meget lav fejlprocent og stor skattebase, som trækker hovedpostens samlede fejlprocent ned, mens der er store udfordringer med andre specifikke felter. Fejlprocenterne i tabel 15 dækker altså over meget store forskelle på de enkelte felter under de respektive hovedposter.

En anden hovedpost, der er grund til at fremhæve, er *Ligningsmæssige fradrag*, hvor fejlprocenten også er høj, og fejlandelen samtidig ligger en del lavere. Her ses også et relativt lavt gennemsnitligt bruttoreguleringsbeløb på 8.000 kr. Der kan således konstateres mange små fejl her og flere end tidligere. Det kan være tegn på, at nogle

skatteydere – i takt med, at SKAT har låst flere og flere felter – bevidst flytter beløb til de felter, der fortsat er åbne. I 2012 låste SKAT fem nye felter¹¹, hvorefter de låste felter udgjorde 89 pct. af skattebasen. Ingen af de nye feltlåsnings vedrørte dog ligningsmæssige fradrag. Tanken kan hos en mindre gruppe måske være, at hvis man unddrager et lille beløb, får SKAT nok ikke øje på det, og i givet fald er konsekvenserne nok ikke ret store. I tabel 16 nedenfor er bruttoskattegabet delt op på forhøjelser og nedsættelser, og nettoskattegabet er bestemt som differencen mellem disse.

Tabel 16. Skattegabet (før skat) for årsopgørelsens hovedkategorier, opgjort brutto og netto og fordelt på forhøjelser og nedsættelser

Hovedkategori	Skattegabet før skat (ekskl. lavrisiko)				Op/ned ift. bruttogabet
	Brutto Mia. kr.	Netto Mia. kr.	Op Mia. kr.	Ned Mia. kr.	Pct.
Personlig indkomst	1,2	0,7	1,0	0,2	80 / 20
Fradrag i personlig indkomst	0,2	0,0	0,1	0,1	36 / 64
Kapitalindkomst	0,5	0,3	0,4	0,1	74 / 26
Fradrag i kapitalindkomst	0,3	0,2	0,3	0,1	83 / 17
Ligningsmæssige fradrag	1,4	1,1	1,2	0,1	89 / 11
Aktieindkomst	0,9	0,5	0,7	0,2	75 / 25
Udenlandsk indkomst	0,8	0,5	0,6	0,2	80 / 20
Øvrige	0,0	0,0	0,0	0,0	74 / 26
I alt	5,4	3,2	4,3	1,1	80 / 20

I forhold til 2010 er andelen af det samlede bruttogab, der stammer fra nedsættelser, steget. Der er dog stadig klart den største del af bruttogabet, der stammer fra forhøjelser, både samlet set og for de enkelte hovedkategorier. Dog med undtagelse af *Fradrag i personlig indkomst*.

Figur 5 nedenfor viser, hvordan brutto- og nettoskattegabet fordelte sig på årsopgørelsens hovedposter i 2012, 2010 og 2008. For 2008 er der meget stor forskel på fordelingen af hhv. brutto- nettogabet på årsopgørelsens hovedkategorier. I 2010 og 2012 er fordelingen på brutto- og nettogab derimod relativt ens. Det skyldes, at man i 2008 havde usædvanligt mange nedsættelser, hvilket mindsker nettogabet og øger bruttogabet og dermed spændet mellem de to størrelser. I 2010 og 2012 er der hovedsageligt tale om forhøjelser, og derfor bliver der ikke så stor forskel på brutto- og nettogabet – hverken absolut set eller i gabenes sammensætning. Den mest markante ændring fra 2010 til 2012 er andelen af brutto- og nettogabene, som stammer fra hovedposten *Aktieindkomst*. Den er faldet markant fra 2010 til 2012. *Personlig indkomst* og *Udenlandsk indkomst* er derimod steget i samme periode. Den største andel af brutto- og nettogabene stammer i 2012 fra *Ligningsmæssige fradrag*. Denne hovedpost udgjorde også en stor del skattegabene i 2010, men ikke så stor en andel som i 2012.

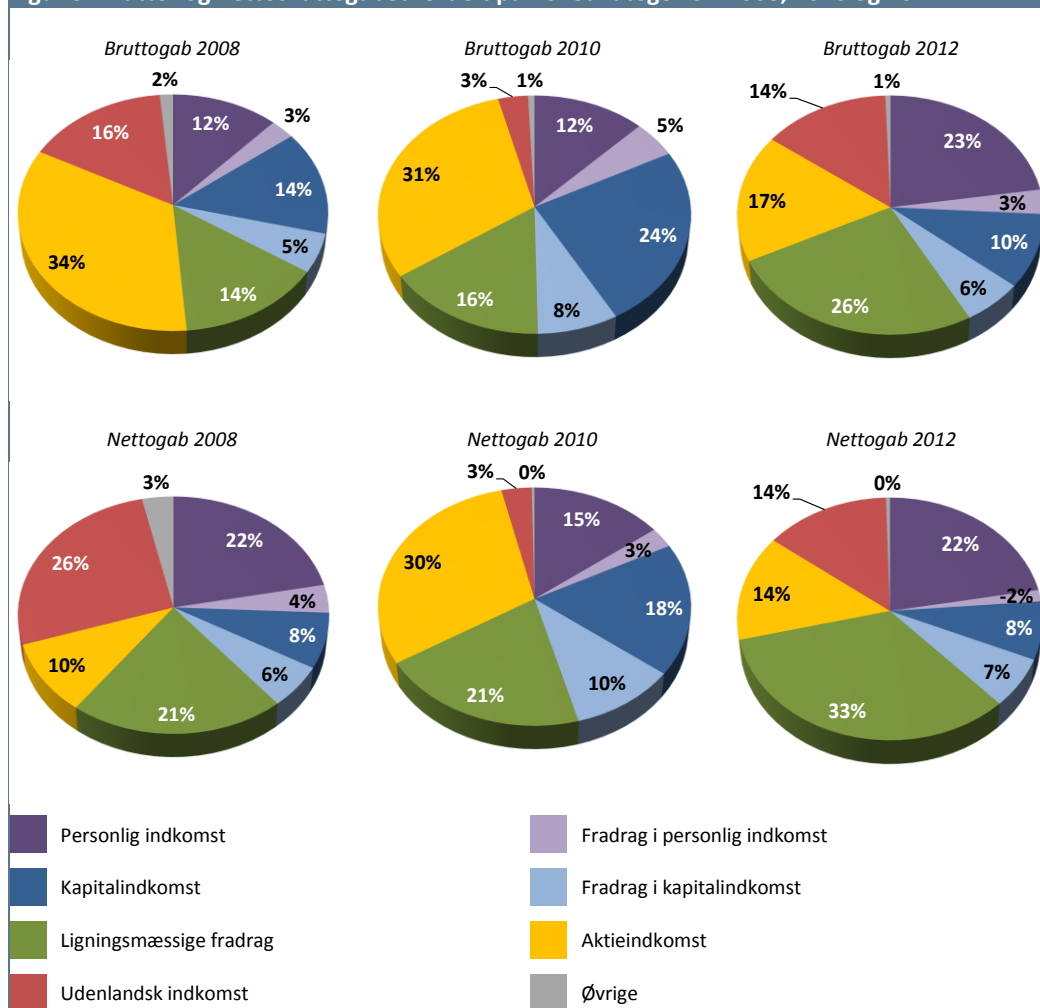
¹¹ "Felt 210 – Honorarer mv.", "Felt 229 – Uddelinger fra foreninger og fonde", "Felt 247 – Udlodning fra investeringselskaber", "Felt 416- Indskud på ratepension" & "Felt 489 – Renteudgifter af studielån".

PERSPEKTIVERING

De overordnede resultater fra complianceundersøgelsen af borgere vedr. indkomståret 2012 er nu belyst. Resultaterne indgår i SKAT's videre arbejde med at sikre input til ny lovgivning, forbedrede digitale løsninger, bedre vejledning og mere målrettet og omkostningseffektiv indsats. Dermed bidrager resultaterne til, at SKAT vil kunne opkræve den rigtige skat fremover.

De mange data vil i den kommende tid blive underlagt en række mere detaljerede analyser. På udvalgte områder vil SKAT bruge data til at undersøge specifikke forhold – både med henblik på at kortlægge skatteyderadfærden mere detaljeret og samtidig afprøve om forskellige hypoteser kan underbygges. Ved at gå et spadestik dybere tilføres yderligere information om skatteydernes adfærd og årsagerne til, at reglerne ikke altid følges.

Figur 5. Brutto- og nettoskattegabet fordelt på hovedkategorier. 2008, 2010 og 2012

5. APPENDIKS

STIKPRØVEDESIGN

I dette appendiksafsnit gennemgås stikprøvesammensætningen og de ændringer af designet, der er foretaget i forhold til de tidligere compliance-rapporter på borgerområdet.

Resultaterne i denne rapport baserer sig – ligesom de tidligere udgaver – på skattemæssig kontrol af en omfattende stikprøve blandt danske skatteydere. Når man gennemfører en sådan stikprøveundersøgelse, er det indlysende, at antallet af individer i stikprøven har betydning for præcisionen af resultaterne. Endvidere gælder, at også måden, hvorpå de enkelte individer i stikprøven udvælges, indvirker på, hvor robuste resultaterne er, og tilmed får betydning for, hvordan de efterfølgende kan anvendes.

Følgelig bliver der her lagt vægt på at beskrive den konkrete sammensætning af stikprøven – omtalt som stikprøvedesignet eller *stratificeringen*. Som ved de sidste undersøgelser er der også for indkomståret 2012 foretaget ændringer i designet. Årsagen hertil bliver derfor belyst. Først redegøres dog for de primære fordele ved tilfældig udvælgelse.

HVORFOR TILFÆLDIG UDVÆLGELSE?

Mange spørger sikkert sig selv, hvordan det kan give mening at udvælge skatteyderne tilfældigt, når man på forhånd har en god fornemmelse for, hvem det er, der laver fejlene. Ved målrettet kontrol – baseret på eksisterende udsøgningskriterier – burde man vel opnå en langt højere træfprocent og dermed et større provenu i form af regulering af den skattemæssige ansættelse. Så hvad skal SKAT med tilfældig udvælgelse?

- Først og fremmest giver kontrol i tilfældigt udvalgte sager et repræsentativt billede af alle skatteydere, mens den information, SKAT opnår, når sagerne er valgt systematisk ud fra en vurdering af væsentlighed og risiko, alene vedrører dem, man har udsøgt, og ingen andre. Den store gevinst ved den tilfældige udvælgelse er altså, at SKAT på basis af disse kontroller får viden om regelefterlevelsen for hele landet – selvom SKAT kun har taget en stikprøve. Stikprøven skal blot være tilstrækkeligt stor til at sikre en rimelig præcision.
- For det andet kan SKAT på basis heraf vurdere, om de udvælgelseskriterier, SKAT i dag anvender, er gode, og hvordan de fremadrettet kan forbedres. Dette kan bl.a. ske ved at sammenholde den gennemsnitlige fejlprocent opnået blandt de tilfældigt udvalgte med tidligere opnåede træfprocenter i systematisk udvalgte sager.¹²

¹² Hvis træfprocenten blandt de systematisk udvalgte blot er en smule højere end fejlprocenten blandt de tilfældigt valgte, har udvælgelseskriterierne kun begrænset værdi. Omvendt, hvis der er meget stor forskel, er SKAT god til at udvælge og bidrager dermed til en mere effektiv ressourceanvendelse. Derfor er det vigtigt løbende at evaluere, om de kriterier, SKAT anvender, er tilstrækkeligt målrettede.

- For det tredje giver de tilfældigt udvalgte sager mulighed for at gøre op med vanetænkning – eller evt. få sikkerhed for at tingene vitterligt forholder sig som tidligere formodet. Når SKAT udvælger tilfældigt, får SKAT øje på ting, som SKAT hidtil ikke anså for at være problematiske, eller SKAT kan endda finde helt nye former for fejl – fx opstået som effekt af nye regler eller fordi skatteyderne er blevet mere kreative. Denne vigtige indsigt opnås ikke i samme grad ved at gøre, som man plejer.
- Endelig har SKAT som myndighed en forpligtelse til at sikre, at alle skatteydere har en positiv sandsynlighed for kontrol. Ellers kan man forestille sig, at fejl og bevidst omgåelse af reglerne kan opstå og brede sig i de grupper, hvor der sædvanligvis ikke foregår kontrol. Den tilfældige udvælgelse vil modvirke en sådan udvikling.

Den viden, der opsamles fra complianceundersøgelsen, kan dermed anvendes til fremadrettet at mindske omfanget af fejl og bevidst omgåelse af reglerne. Dels kan viden om regelefterlevelsen på de specifikke områder være udgangspunkt for en mere effektiv ressourceallokering og mere målrettede vejlednings- og kontrolaktiviteter – både så fejl kan undgås, og så der er en synlig konsekvens for skatteydere, der bevidst vælger ikke at angive deres skat korrekt. Men måske endnu vigtigere, kan den nye viden gøre SKAT i stand til at gennemføre det, der betegnes som *strukturel respons*. Det vil sige forskellige tiltag, der fundamentalt og omkostningseffektivt ændrer rammerne for skatteyderadfærden for store grupper af skatteydere eller beskatningsområder på én gang. Det kan fx ske i form af input til ny lovgivning, forbedrede digitale løsninger, optimering af interne processer og øget samarbejde såvel med relevante eksterne parter som på tværs af offentlige myndigheder. Alt dette medvirker til at begrænse mulighederne for, at der sker fejl og omgåelse af reglerne.

Der er alt i alt et stort afkast af at gennemføre en undersøgelse som compliance-projektet baseret på kontrol af tilfældigt udvalgte skatteydere.

Den enkleste form for tilfældig udvælgelse går ud på, at man blot udtager det ønskede antal til sin stikprøve tilfældigt fra hele den population, man ønsker at undersøge – i vores tilfælde alle lønmodtagere m.v., der er fuldt eller begrænset skattepligtige i Danmark. Med simpel tilfældig udvælgelse har alle skatteydere altså præcis samme sandsynlighed for at indgå i stikprøven, men denne tilgang er dog sjældent effektiv.

I stedet kan det ofte svare sig at sammensætte stikprøven af flere delstikprøver fra nøje afgrænsede undergrupper (*strata*) af den samlede befolkning. Grupperne skal indeles, så skatteyderne i hvert stratum har et eller flere fællestræk – de skal være *homogene*. De respektive strata skal samtidig fastlægges, så de ikke overlapper hinanden, og så de tilsammen udgør hele populationen. Hver af delstikprøverne udvælges simpelt tilfældigt fra hver sin specifikke delpopulation (*stratum*), men ikke nødvendigvis med lige mange elementer i hver stikprøve. Enhver skatteyder skal altså optræde i netop ét stratum, og alle skatteydere har dermed en positiv sandsynlighed for at indgå. Sandsynligheden for at indgå varierer således på tværs af strata i stikprøven, men er ens inden for hvert stratum.

Mere præcist er det denne afgrænsning af strata og indbyrdes vægtning af de forskellige delstikprøvers størrelse, der betegnes stikprøvedesignet.

ANALYTISKE OG PRAKTISKE HENSYN I UDSØGNINGEN

Under visse betingelser kan sammensætningen af stikprøven optimeres i forhold til den simple, tilfældige udvælgelse. Ved at udnytte information om *variationen i data*¹³ fra tidligere undersøgelser kan man ofte øge præcisionen uden at gøre stikprøven større. Alternativt kan stikprøvestørrelsen reduceres, uden usikkerheden vokser. Begge dele er naturligvis ønskeligt.

Der er dog en række hensyn, som er afgørende for stikprøvedesignet til complianceundersøgelsen. Disse hensyn trækker i vid udstrækning designet i forskellig retning, og det er derfor nødvendigt at finde det kompromis, der samlet set bedst kan honorere de forskellige ønsker. Følgende elementer har været centrale:

- Hvor stor præcision er der behov for?

Overordnet skal præcisionen være acceptabel. Det vil sige, at usikkerheden skal være så begrænset, at resultaterne meningsfuldt kan anvendes som beslutningsgrundlag. I denne type undersøgelser må man altid acceptere en vis usikkerhed, men hvis SKAT på specifikke punkter observerer store forskelle i regelefterlevelsen i forhold til tidligere år, skal SKAT også kunne påvise, at der ER tale om en reel (statistisk signifikant) udvikling. Store forskelle må altså ikke kunne være udslag af en tilfældig variation i stikprøverne. Så er stikprøverne ganske enkelt for små. Dette hensyn trækker altså i retning af, at gøre stikprøverne så store som muligt. Den samlede stikprøve i complianceundersøgelsen for borgerdelen omfatter således mere end 1 promille af samtlige skattepligtige.

- Hvilke dele af populationen skal over- eller undervægtes i stikprøven?

Når stikprøven deles op i stikprøver fra nøje udvalgte og afgrænsede dele af populationen, kan SKAT imidlertid vælge at udtage en større eller mindre forholdsmæssig andel af populationen fra disse respektive strata. Dette omtales som over-/undervægtning eller som over-/understratificering.

For at opnå en optimal vægtning kan man lidt forenklet sige, at stikprøven skal sammensættes, så man tager en større stikprøve – flere skatteydere – fra de strata, hvor der er størst forventet variation i adfærden, mens man omvendt kun har brug for en lille stikprøve fra de befolkningsgrupper, hvor skatteyderne opfører sig meget ens. I sidstnævnte tilfælde er variationen altså lille, og man finder derfor hurtigt ud af, at der fx stort set ikke er nogen, der begår fejl, eller at næsten alle gør det. Præcisionen for sådanne grupper bliver derfor tilstrækkelig selv med et lille antal i stikprøven.

Ved at over-/undervægte ud fra disse principper vil man som før omtalt ofte kunne øge præcisionen uden at øge antallet i stikprøven, eller man vil kunne fastholde præcisionen med et lavere antal i stikprøven. Det kræver dog, at man på forhånd har viden om, hvilke grupper af skatteydere der har mere eller mindre variation i adfærden. Her kan SKAT heldigvis trække på meget præcis viden fra tidligere complianceundersøgelser og bruge denne viden til at optimere designet.

¹³ Fx forskelle i fejlprocenter, compliancegrader og reguleringsbeløb for forskellige grupper af befolkningen.

- Hvad skal der stratificeres efter (hvad skal vægtningen foretages ud fra)?

Når stikprøven sammensættes, skal SKAT også tage stilling til, hvad det er, SKAT helst vil vide præcist. Er det fx compliancegraden, SKAT gerne vil kende, skal SKAT *stratificere* (sammensætte stikprøven), så SKAT udtager relativt flere fra de dele af befolkningen, hvor compliancegraden varierer mest og vice versa. Men dette giver ikke nødvendigvis nogen særlig god præcision for fx skattegabet – med mindre reguleringsbeløbenes størrelse nøje følger compliancegraderne, hvilket ikke er tilfældet her. Præcisionen afhænger med andre ord af, hvad der stratificeres efter, og det er ikke muligt at optimere præcisionen i en variabel uden at gå på kompromis med andre.

Generelt er der meget stor variation i reguleringsbeløbene og dermed høj usikkerhed, da værdierne principielt kan være vilkårligt store – både for forhøjelser og nedsættelser. Compliancegraden kan derimod kun være en af de syv værdier fra 0 til 6, og fejlprocenten bestemmes alene ud fra to mulige udfald, fejl eller ikke-fejl. Derfor er usikkerheden generelt mindre for compliancegraderne og fejlprocenterne.

Valget afhænger ikke alene af, hvilke resultater SKAT helst vil have høj præcision i, men også i høj grad af om SKAT ved nok om målvariablen – det, SKAT ønsker at undersøge, fx fejlprocent, compliancegrad eller reguleringsbeløb – til, at SKAT kan udpege de dele af befolkningen, der må formodes at have størst hhv. mindst variation i målvariablen.

- Kan resultaterne skaleres op til makroniveau?

Selv med en meget stor stikprøve kan man havne i en situation, hvor man alligevel ikke har tilstrækkelig information til at tegne et pålideligt og retvisende billede af hele befolkningen. Hvis SKAT fx ønsker at opgøre skattegabet for en given delpopulation, hvor fejlprocenten er meget lille, opstår der et problem. Den lave fejlprocent betyder, at SKAT får meget få observationer på reguleringsbeløb for den givne gruppe, og dermed ikke kan skalere resultaterne op til makroniveau. Usikkerheden på reguleringsbeløbene bliver alt for stor, selvom stikprøven absolut set forekommer stor nok. Er det derimod fejlprocenten, der er i fokus, vil det meget begrænsede antal fejl betyde, at SKAT med stor sikkerhed kan fastslå, at fejlprocenten er lav. Her tæller alle observationerne uden fejl nemlig også med. SKAT ved altså med sikkerhed, at de fleste angiver korrekt, men paradoksalt nok kan SKAT ikke sige ret meget om de samlede beløbsmæssige fejl – i form af skattegab – da SKAT kun ved meget lidt om størrelsen af de sjældent forekommende fejl.¹⁴

Dette taler for, at man skal udføre mange kontroller i de grupper, hvor der er få fejl, hvis man ønsker at sige noget præcist om skattegabet i gruppen, mens man omvendt kan nøjes med meget få kontroller her, hvis det blot drejer sig om at fastlægge fejlprocenten.

¹⁴ 10 fejl i en stikprøve på 200 fra en population på 1 mio. skatteydere er således fint til at bedømme, at fejlprocenten er meget lav, men hvis man skal skønne over skattegabet ud fra de 10 reguleringsbeløb, man har observeret, så bliver det alt for upræcist. Man kan med andre ord ikke med rimelighed skalere de 10 fejl op til at sige noget om de ca. 50.000 fejl ($10/200 \times 1$ mio.), der må formodes at være i hele gruppen.

- Hvordan påvirkes kontrolafkastet?

Hvis man udtager skatteyderne simpelt tilfældigt til kontrol, bliver afkastet i form af reguleringsbeløb lavere end kontrolresultatet ved systematisk udvælgelse. Ydermere risikerer man at ulejligge en masse regelrette skatteydere, når kontrollen ikke er målrettet. Af disse hensyn ønsker SKAT, at antallet af kontroller, der er udvalgt tilfældigt, holdes så lavt som muligt. I modstrid med præcisionshensynet.

Ved at tage en større relativ stikprøveandel (overstratificere) fra de delpopulationer (strata), hvor fejlprocenten forventes at være høj, kan man imidlertid opnå, at SKAT både generer færre skatteydere uden grund og samtidig får et relativt højt kontrolresultat, selvom skatteyderne udtages tilfældigt inden for de respektive strata.

Denne strategi vil også øge præcisionen i opgørelsen af fejlprocenten og compliancegraderne, men vil så til gengæld betyde, at SKAT kun får ringe viden om skattegabet i de strata, hvor der ikke begås mange fejl. Denne effekt mindskes dog af, at reguleringerne jo netop ikke er hyppige her.

- Hvordan sikres det, at resultaterne kan anvendes operationelt?

Det overordnede skattegab belyser det tab i kroner og ører, som manglende regelefterlevelse forårsager. Ved at følge gabets størrelse over tid kan man se, hvordan regelefterlevelsen samlet set udvikler sig, og hvor stort potentialet for forbedring teoretisk set er alt i alt. I forhold til en overordnet prioritering af ressourcerne er det derfor interessant at kende gabets størrelse. Indsatsmæssigt er det imidlertid ikke operationelt blot at kende det samlede gab. Det siger ikke noget om, hvor SKAT skal sætte ind og med hvilke tiltag.

For at kunne give helt eller delvist svar på dette, er det nødvendigt, at kortlægge skatteydernes samlede fejltypemønster. Altså viden om, hvad det er for fejl, der begås. Viden, som kan omsættes til handlinger, der fører til øget regelefterlevelse og mindsket skattegab.

I complianceundersøgelsen registreres derfor ved hver gennemført regulering – ud over fejls størrelse – også, hvad fejlen præcist vedrører. Det indebærer, at SKAT har brug for så mange observationer med reguleringsbeløb i stikprøven som muligt. På den måde kan SKAT tegne et mere præcist billede af fejltypemønstret og dermed bedre tilrettelægge den fremadrettede indsats.

Ved at udtage ekstra mange skatteydere fra strata med høj fejlfrekvens får SKAT netop skabt et robust analysegrundlag, mens det omvendt slet ikke er muligt at gennemføre analysen, såfremt SKAT udvælger en relativt stor andel blandt skatteyderne med lav risiko for fejl. Dette argument overskygger således helt hensynet fra før om at udtage mange skatteydere fra de omfattende grupper med lave fejlprocenter for at kunne opgøre skattegabet dér mere præcist.

- Hvilke ressourcer, skal anvendes til complianceundersøgelsen?

Antallet af skatteydere i stikprøven må ikke overstige, hvad der rimeligvis kan forventes gennemgået med de afsatte årsværk inden for den stillede tidsramme. Projektet skal i øvrigt også kunne afvikles med respekt for den gældende ligningsfrist for borgerne.

Samtidig skal man være opmærksom på, at antallet af kontroller, der kan gennemføres med de givne ressourcer, også afhænger af, hvordan stikprøven er sammensat. Hvis man fx har udtaget en stikprøve med relativt mange skatteydere med lav fejlprocent, så kan kontrollerne gennemføres hurtigere, end hvis der er relativt mange skatteydere med komplekse skatteforhold og højere fejlprocenter. På den måde har sammensætningen en direkte kobling til ressourceforbruget.

Medarbejdernes kompetencemix kan også spille en rolle, når SKAT ønsker at udsøge mange skatteydere med særlige skatteforhold. Hvis der eksempelvis er mange skatteydere i stikprøven med udlandsforhold, så skal SKAT også have mange medarbejdere med kompetencer inden for udlandsbeskatning med på projektet.

FORBEDRINGER AF STIKPRØVENS DESIGN

Som tidligere er der for indkomståret 2012 foretaget en række tilpasninger i stikprøvedesignet med henblik på at opnå mere robuste resultater. Justeringerne er baseret på de erfaringer, som SKAT har gjort sig på baggrund af de foregående rapporter.

I de tidligere undersøgelser har stikprøverne været designet på en sådan måde, at SKAT har kunnet estimere borgernes regelefterlevelse udtrykt ved compliancegraden med en meget lille usikkerhed. Det samme har i mindre grad været tilfældet for skattegabet, hvor variationen i reguleringsbeløb naturligt vil være meget større end vurderingen af compliancegrad og fejl/ikke fejl, hvor der jo kun er hhv. syv og to mulige udfald. For indkomståret 2010 var konfidensgrænserne – der angiver præcisionen af estimatet – for skattegabet således på 43 pct. Selv om det er et acceptabelt niveau for præcision, når undersøgelsens kompleksitet tages i betragtning, har fokus for 2012-designet været at få et mere robust estimat af skattegabet.

Det er som beskrevet ovenfor muligt opnå et mere præcist resultat ved blot at øge stikprøvens størrelse, men det er en dyr vej i form af øget ressourceforbrug. Alternativt kan man søge at optimere den måde, man stratificerer på, ud fra grundig analyse af alle tilgængelige data om skatteydernes karakteristika og deres tilbøjelighed til at begå fejl. En god stratificering skabes ved at udarbejde kriterierne for stratificeringen af skatteyderne, sådan at SKAT opnår den størst mulige ensartethed (homogenitet) inden for hver af de enkelte strata, men størst mulig forskel (heterogenitet) mellem de respektive strata. Endvidere er det et vigtigt hensyn at begrænse antallet af strata til et niveau, hvor der er nok observationer/fejl i hver gruppe til at danne grundlag for en særskilt analyse af det pågældende stratum.

Resultatet er blevet, at SKAT i 2012-stikprøven har foretaget tre tilpasninger, der alle sigter mod at øge præcision af undersøgelsen samlet set og skattegabet i særdeleshed.

1. Antallet af strata er reduceret fra fem til tre
2. Størrelsen af stikprøven for mellemrisikogruppen er øget
3. Kriterierne for om man vurderes som enten *lav*, *mellem* eller *høj* risiko er ændret

Det første ben i at bedre præcisionen er altså, at SKAT nedbragte antallet af strata fra fem til tre. I 2010 undersøgelsen var det af ressourcemæssige årsager nødvendigt at undergruppere høj- og mellemrisikogrupperne på skatteydere hhv. med og uden udlandsforhold, så der i alt blev fem strata, mod de oprindeligt planlagte tre strata. Årsagen var, at udsøgningen på tre strata gav betydeligt flere med udlandsforhold end tidligere og flere end SKAT ressourcemæssigt kunne håndtere på det tidspunkt – under hensyntagen til andre aktiviteter på området. Løsningen blev derfor at spalte skatteyderne med udlandsforhold ud i selvstændige grupper og udføre færre kontroller i disse strata – hhv. 210 og 120 observationer i mellem- og højrisikogruppen. Den efterfølgende analyse viste dog, at disse antal ikke var fuldt tilstrækkelige til at opnå robuste resultater for de enkelte undergrupper.

På baggrund af den viden, som SKAT har opnået for indkomståret 2010 har det været vigtigt at finde et skarpere skel for, hvilke sager med udlandsforhold, der kræver specifikke kompetencer hos sagsbehandleren og hvilke, der er mere almindelige forhold, der kan løses af alle SKATs sagsbehandlere. Herved blev ressourceudfordringen løst, og SKAT kunne gå tilbage til blot at anvende tre strata, som giver et større antal skatteydere i de enkelte strata.

Vedrørende det andet punkt, så blev der for indkomståret 2010 gennemført 4.500 kontroller i alt fordelt på risikogrupperne lav, mellem og høj med hhv. 600, 1.200 og 2.700 observationer i grupperne, når de to grupper med og uden udland lægges sammen for mellem- og højrisikogruppen.

Da der ikke er udsøgt lige mange skatteydere i hvert segment eller begås et lige stort antal fejl i hver af grupperne, opnåede SKAT naturligt nok ikke den samme præcision i beregningen af skattegabet for hver af de tre grupper. Det er altså ikke uden betydning, i hvilken risikogruppe stikprøven øges, for at SKAT kan opnå et bedre estimat af skattegabet.

Den valgte inddeling i 2010 gav først og fremmest en meget fin dækning af højrisikogruppen, da antallet af skatteydere med fejl blev meget stort – både fordi selve stikprøven var stor, og fordi fejlprocenten i gruppen lå højt. Dermed sikredes et meget robust analysegrundlag.

Modsat har antallet af kontroller i lavrisikogruppen været holdt på et minimum. Niveauet er højt nok til at give et retvisende og præcist billede af regelefterlevelsen udtrykt ved compliancegrad og fejlprocent, men ikke højt nok til at give en meningsfuld opgørelse af skattegabet for gruppen – usikkerheden var i 2010 undersøgelsen på hele 128 pct. Skal det sidste resultat forbedres, kræver det imidlertid, at man gennemfører flere tusinde ekstra kontroller i lavrisikogruppen. Da fejlprocenten for segmentet er meget lav, opnås der ikke tilstrækkelig ekstra viden til at sikre et mere robust skattegabsestimat ved at tilføje få ekstra kontroller i denne del af stikprøven. Afkastet heraf i form af kontrolprovenu og øget viden vil være meget begrænset, fordi stort set alle skatteydere i segmentet angiver korrekt. Som det også er beskrevet inde i selve rapporten, er gruppen med lav risiko heller ikke der, hvor SKAT ønsker at fokusere sine ressourcer, da gabet er meget begrænset og spredt på ca. 3½ mio. skatteydere.

For både lav- og højrisikogruppen har der altså ikke været grund til at ændre på stikprøvestørrelsen. Det forholder sig anderledes for mellemrisikogruppen. Provenugabet for gruppen blev i 2010 estimeret med en usikkerhed på 56 pct. og fejlprocenten for gruppen var på knap 23 pct. Niveauet for fejlprocenten giver et

pænt potentiale for at få et bedre skattegabsestimat for gruppen – og dermed et bedre samlet resultat – ved at foretage et rimeligt antal ekstra kontroller.

SKAT kan altså ”hente mest” på præcisionen ved at øge antallet af borgere fra mellemrisikogruppen i stikprøven. Følgelig besluttede SKAT at øge antallet af kontroller i gruppen med 600 til 1.800 i 2012, så SKAT i alt har gennemført 5.100 kontroller.

Endelig er præcisionen øget ved en tilpasning af risikokriterierne. SKAT anvender et omfattende antal interne risikoparametre til udsøgning af skatteydere med potentielle fejl på personskatteområdet. Det er det samme system, der er benyttet til at inddele skatteyderne i de tre risikogrupper, der anvendes i complianceundersøgelserne. De anvendte parametre er ikke statiske, men ændres i takt med, at rammerne ændres og nye risici opstår.

Ved at se nærmere på, hvilke kriterier, der giver ”bid” i de forskellige segmenter, kan vores udsøgninger justeres, så det bliver muligt at udpege skatteydere med fejl med endnu større præcision og derigennem gøre de enkelte strata mere homogene. På baggrund af analyse af de erfaringer, SKAT har opnået ved undersøgelsen for indkomståret 2010, har det været muligt at forfine udsøgningskriterierne og herigennem designe stikprøven sådan, at sandsynligheden for at finde fejl bliver større. Det er øget information om de fejl, der begås, som skaber basis for en god og robust fejltypenanalyse. Dette tredje ben i det ændrede design giver den mest betydningsfulde værdi.

STIKPRØVESAMMENSÆTNINGEN FOR 2012

Der er for indkomståret 2012 gennemført 5.100 kontroller. Stikprøven er dermed forøget med 600 kontroller i forhold til 2010-undersøgelsen. Som tidligere bliver skatteyderne i stikprøven for 2012 udsøgt i strata. I 2010 var der fem grupperinger, mens det i 2012 er reduceret til tre – høj-, mellem- og lavrisiko med hhv. 2.700, 1.800 og 600 borgere i hvert segment. I afsnittet *Forbedringer af stikprøvens design* ovenfor er der både redegjort for, hvorfor det er i mellemrisikogruppen, at stikprøvestørrelsen er øget, og hvorfor antallet af strata er mindsket.

Af appendikstabel 1 nedenfor fremgår det, hvordan stikprøven er fordelt på de tre risikogrupper, og yderligere hvordan skatteyderne i stikprøven fordeler sig regionalt.

Appendikstabel 1. Stikprøvens fordeling på risikogrupper og regioner, antal.				
Region	Risikogruppe			I alt
	Lav	Mellem	Høj	
Nordjylland	67	185	289	541
Midtjylland	124	325	570	1.019
Syddanmark	138	380	540	1.058
Midt- & Sydsjælland	84	240	574	898
Nordsjælland	108	347	453	908
København	79	292	269	640
I alt	600	1.769	2.695	5.064

Note: Der er 36 skatteydere færre med i stikprøven end de 5.100, der oprindeligt var udsøgt – 31 fra mellemrisikogruppen og 5 fra højrisikogruppen. Hovedparten af de 36 sager vedrørte skatteydere, der skulle have t. Dette er fejlagtigt ikke sket, men sagerne er blevet identificeret i den efterfølgende centrale kvalitetssikring og har derfor måttet udgå. Der er i nærværende undersøgelse for 2012 ikke identificeret nogen skatteydere med ekstreme reguleringsbeløb, og der har følgelig ikke været anledning til at fjerne observationer fra analysen af denne grund.

Når man ikke stratificerer efter den regionale dimension, vil regionerne indgå i stikprøven nogenlunde med deres relative andel af den samlede population i de respektive strata. De regioner, der har mange skatteydere med en given risiko, optræder derfor også mere hyppigt i stikprøven for dette stratum. Dermed vil præcisionen også variere, hvis man foretager regionale opgørelser. I lighed med den seneste rapport har der imidlertid ikke tegnet sig tydelige regionale forskelle, og denne dimension er derfor vanskelig at anvende operationelt. Rapporten indeholder af denne årsag ikke tabeller på regionsniveau – ud over dem der er bragt i nærværende afsnit.

I appendikstabel 2 præsenteres den faktiske fordeling af alle skatteydere i Danmark på de tre risikogrupper. Andelen af skatteydere i de respektive risikogrupper er desuden vist for hver region for sig samt for Vest- og Østdanmark.

Appendikstabel 2. Antal skatteydere fordelt regionalt og efter risikogruppe

Region / landsdel	Population	Risikogruppe		
		Lav	Mellem	Høj
	Antal tusind	Pct.	Pct.	Pct.
Nordjylland	462	81,2	13,8	5,0
Midtjylland	851	81,5	13,2	5,3
Syddanmark	946	81,6	13,8	4,5
Midt- & Sydsjælland	598	78,6	13,8	7,6
Nordsjælland	760	79,5	15,7	4,7
København	564	78,4	17,8	3,8
I alt	4.182	80,3	14,6	5,1
Vest ¹⁾	2.259	81,5	13,6	4,9
Øst ¹⁾	1.923	78,9	15,8	5,3

Note: Bemærk, at det oprindelige mandtal, som stikprøven er trukket fra udgjorde ca. 4,4 mio. skatteydere. Mandtallet er baseret på den specifikke afgrænsning, der i complianceprojektet er valgt til at adskille borgere fra virksomheder – herunder selvstændige erhvervsdrivende. Imidlertid viser det sig undervejs i projektperioden, at nogle skatteydere er placeret i den forkerte bunke så at sige, eller måske ikke længere er skattepligtige fx grundet flytning til udlandet eller ved død. Af denne årsag foretages løbende en række ombytninger, hvor sager, der ikke længere er relevante for borgerdelen, bliver erstattet med nye sager fra en reserveliste trukket sammen med den oprindelige stikprøve. Det samlede mandtal korrigeres efterfølgende med de relative frafaldsprocenter for de respektive risikogrupper, og det er således denne korrigerede population, der er præsenteret i tabellen.

1) Vest omfatter Nordjylland, Midtjylland og Syddanmark, mens Øst omfatter Midt- og Sydsjælland, Nordsjælland og København.

Der er forskel på andelen af hhv. lav-, mellem- og højriskoborgere i de forskellige regioner. Overordnet kan det siges, at andelen af skatteydere, som SKAT kategoriserer som lavrisiko, er størst i den vestlige del af Danmark, der følgelig har en lavere andel af skatteydere med mellem eller høj risiko end tilfældet er for Østdanmark.

Mens fordelingen af borgerne på lav-, mellem- og højriskogrupper er nogenlunde ens for de tre vestlige regioner, så er der store forskelle på fordelingen mellem andelen af borgere i hhv. mellem- og højriskosegmenterne i de østlige regioner. Den mest markante forskel ses mellem Midt- & Sydsjælland og København. I Midt- & Sydsjælland er andelen af højriskoborgere dobbelt så stor som i København, og mellemrisikoandelen er tilsvarende 4 pct.-point lavere.

Sammenholder man den relative fordeling i hele populationen fra appendikstabel 2 med det valgte stikprøvedesign præsenteret i Appendikstabel 1. Stikprøvens fordeling på risikogrupper og regioner, antal appendikstabel 1, bliver det meget

tydeligt, at SKAT i udpræget grad har overrepræsenteret højrisikogruppen og tilsvarende undervægtet lavrisikogruppen massivt. Der er gode argumenter for netop at disponere på denne måde, hvilket er beskrevet i de forudgående afsnit. Borgere med mellem risiko er desuden overvægtet godt ½ gange i stikprøven – 35 pct. mod knap 15 pct. i befolkningen. Denne over- og undervægtning betyder, at de vægte, der skal anvendes til at finde et gennemsnit eller aggregeret tal for hele befolkningen, bliver meget forskellige for de fem risikogrupper, jf. appendikstabel 3.

Appendikstabel 3. Skaleringsfaktorer for de fem risikogrupper

Skaleringsfaktor	Risikogruppe		
	Lav	Mellem	Høj
	5.598	345	79

Skaleringsfaktorerne anvendes til at opvægte stikprøveresultaterne til de respektive stratumpopulationer. Tolkningen er, at en fejl på fx 1.000 kr. i lavrisikogruppen bidrager til skattegabet med knap 6 mio. kr. (1.000×5.598), mens en tilsvarende fejl i højrisikogruppen kun bidrager med 79.000 kr. (1.000×79). Sagt på en anden måde vil blot små udsving i lavrisikogruppen påvirke resultaterne voldsomt svarende til, at usikkerheden her er meget påvirkelig over for variation i data. Dette er en direkte konsekvens af, at skatteydere med lav risiko er underrepræsenteret i stikprøven, og skatteydere med høj risiko er voldsomt overvægtet.

Som det fremgår af appendikstabel 4, er der i hele stikprøven konstateret fejl hos 1.407 borgere. Der er kun 16 borgere med fejl i lavrisikogruppen. Det lave antal fejl gør opgørelsen af skattegabet for denne gruppe meget usikker. Derfor er det valgt – på linje med opgørelsen for indkomstårene 2008 og 2010 – helt at lade lavrisikogruppen udgå af skattegabet.

Appendikstabel 4. Borgere med fejl inden for stikprøven, fordelt regionalt og efter risiko

Region / landsdel	Risikogruppe			I alt
	Lav	Mellem	Høj	
	Antal	Antal	Antal	Antal
Nordjylland	2	41	108	151
Midtjylland	3	53	207	263
Syddanmark	4	65	193	262
Midt- & Sydsjælland	4	51	239	294
Nordsjælland	1	58	212	271
København	2	40	124	166
I alt	16	308	1.083	1.407
Vest	9	159	508	676
Øst	7	149	575	731

Alle kontrollerne er igen foretaget af medarbejdere fra SKAT's afdeling *Borgere* under forretningsområdet *Indsats* med forankring af opgaven primært i Korsør. Der er stor erfaring med kontrolkonceptet og ved fortsat at holde opgaven nogenlunde samlet ét sted i landet, kan kontrollerne gennemføres på en ensartet måde. Ensartetheden er yderligere understøttet ved, at principperne for de enkelte kontrolhandlinger fra

start af har været nøje beskrevet. På denne måde sikres det, at de forskelle, der observeres, er udtryk for reelle forskelle i skatteydernes regelefterlevelse og ikke blot dækker over variation i kontroltilgangen. Dette er naturligvis essentielt.

KONSEKVENSERNE AF NYT DESIGN AF STIKPRØVEN

I appendikstabel 5 er træfsikkerheden i designet af undersøgelserne for 2008-2012 angivet. Træffaktoren opgøres som træfprocenten i stikprøven i forhold til fejlprocenten blandt alle skatteyderne. På den måde kan det ”måles”, i hvor høj grad det med stikprøvedesignet har været muligt at identificere borgere med fejl – selv om der udvælges tilfældigt i hvert af de tre strata: lav, mellem og høj risiko.

Appendikstabel 5. Undersøgelsesdesignets træfsikkerhed. 2008-2012

År / risikogruppe	Fejlprocent	Træfprocent	Træffaktor
	Pct.	Pct.	Kvote
2012	6,7	27,8	4,1
2010	7,3	24,6	3,4
2008	5,8	29,7	5,1

Note: Træffaktoren beregnes som forholdet mellem træfprocenten og fejlprocenten.

En høj træffaktor vil være relativt let at opnå, når fejlprocenten for alle skatteydere er høj, da det øger sandsynligheden for at udvælge en skatteyder med fejl. Med en lav fejlprocent er det mere påkrævet at have gode kriterier til risikosegmenteringen af borgerne.

Af appendikstabel 5 ses det, at stikprøven for indkomståret 2012 har et meget effektivt design med en træfprocent på knap 28 – selvom der udvælges tilfældigt. I forhold til 2010 er træffaktoren steget markant med godt 20 pct. fra 3,4 til 4,1. Som beskrevet tidligere har SKAT i designet af stikprøven for indkomståret 2012 tilpasset de kriterier, som borgerne segmenteres i risikogrupper efter. Det er sket på baggrund af analyser af de tidligere år. Stigningen i træffaktoren viser, at skatteyderne er afgrænset langt mere præcist i forhold til risiko.

Træffaktoren er lavere end i 2008 undersøgelsen, hvor den var på 5,1. Her skyldes den høje træffaktor blandt andet, at der på det tidspunkt hverken var indført feltlåsning eller autoagter.¹⁵ Der var altså en række risikokriterier, som gav fejl i (næsten) 100 pct. af tilfældene, og som gjorde det muligt at opnå en høj træfprocent relativt let. Feltlåsningen og autoagteren har sandsynligvis gjort det mere vanskeligt at opstille generelle kriterier for fejltyper, men banen, som borgerne kan begå fejl på, er også indsnævret – med en øget regelefterlevelse til følge.

¹⁵ Fra og med indkomståret 2010 har der været indført en såkaldt autoagter, når SKAT modtager rettelser eller sene indberetninger fra tredjepart. I disse tilfælde udsendes automatisk en skrivelse til skatteyderen om, at SKAT agter at ændre dennes årsopgørelse. Dermed kan SKAT meget effektivt eliminere mange af de differencer, der ellers ville forekomme.

BRUG AF CENTRALE BEGREBER

I dette afsnit gennemgås de mest benyttede begreber og metoder for indkomståret 2012. For yderligere information konferer venligst med rapportererne for:

- 2006 (<http://skat.dk/getFile.aspx?Id=54996>)
- 2008 (<http://skat.dk/getFile.aspx?Id=91510>)
- 2010 (<http://skat.dk/getFile.aspx?Id=112994>)

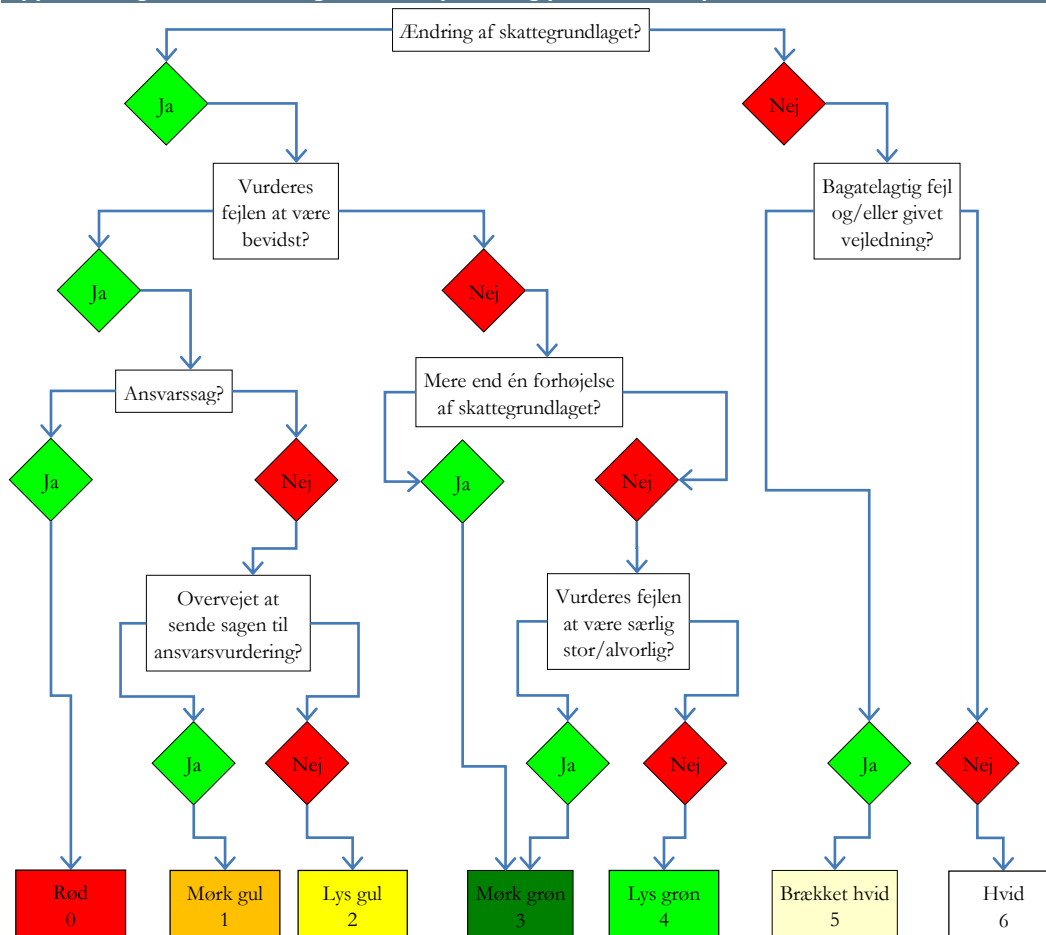
SKATs COMPLIANCESKALA

Ved kontrollen af alle de udsøgte skatteydere i complianceundersøgelsen af lønmodtagere m.v. – borgerdelen – har sagsbehandlerne i SKAT anvendt nedenstående kriterier til indplacering af skatteyderne på SKATs complianceskala. Ved fastlæggelsen af kriterierne er det forsøgt at gøre indplaceringen så objektiv som muligt, så forskellige medarbejdere vil rate den samme sag ens. Af den løbende kvalitetssikring i projektet kan SKAT se, at dette i høj grad er lykkedes. Der er fra tid til anden tvivl mellem to niveauer, der grænser op til hinanden, men yderst sjældent flere niveaues afvigelse. Der er desuden generelt enighed om, hvornår der er tale om simple ubevidste fejl, og hvornår fejlene er grove og tyder på, at skatteyderen bevidst omgår skattereglerne – skellet mellem mørk grøn og lys gul.

Appendiksfigur 1. Kriterier for indplacering på SKATs complianceskala		
Værdi 6 Hvid	Ingen ændring af borgerens skattegrundlag. Ingen konkrete differencer. Ingen andre forhold, hvor der skønnes at være fejl. Der er tale om en selvangivelse, der efter de foreliggende oplysninger findes at være fuldstændig "ren".	Vilje og evne til at angive korrekt → Ingen fejl
Værdi 5 Brækket hvid	Ingen ændring af borgerens skattegrundlag. Bagatelagte differencer eller fejl kan forekomme. Der kan være givet vejledning om fremadrettet korrektion.	
Værdi 4 Lys grøn	Ændring af borgerens skattegrundlag. Fejlen/fejlene vurderes at være ubevidste . Ændringer der medfører nedsættelser af skattegrundlaget, uanset antallet af ændringer Ændringer der medfører forhøjelse af skattegrundlaget. Højest 1 fejl, der vurderes ikke at være "særlig" store/alvorlige. Flytning af beløb fra ét felt til et andet anses for én fejl.	Vilje, men manglende evne til at angive korrekt → En eller flere simple fejl
Værdi 3 Mørk grøn	Ændring af borgerens skattegrundlag. Fejlen/fejlene vurderes at være ubevidste , men tættere på en modspilleradfærd end i kategorien lys grøn. Der er gennemført én eller flere forhøjelser af skattegrundlaget. Enkeltstående forhøjelser har en "vis størrelse" eller er af mere "alvorlig" karakter. Flytning af beløb fra ét felt til et andet anses for én fejl.	
Værdi 2 Lys gul	Ændring af borgerens skattegrundlag. Fejlen/fejlene vurderes at være bevidste eller baseret på en risikovillig/uagtksom indstilling til skattebetalingen.	→ Manglende vilje + evt. manglende evne → En eller flere alvorlige/grove fejl
Værdi 1 Mørk gul	Ændring af borgerens skattegrundlag. Fejlen/fejlene vurderes at være bevidste eller baseret på en yderst risikovillig eller groft uagtksom indstilling til skattebetalingen. Det har været overvejet at sende sagen til ansvarsvurdering, men det vurderes ikke muligt at føre ansvarssagen.	
Værdi 0 Rød	Ændring af borgerens skattegrundlag. Fejlen vurderes at være en bevidst lovovertrædelse – grove fejl. Sagen sendes til ansvarsvurdering eller håndteres som straffesag.	

Kriterierne ovenfor kan meget enkelt omsættes til nogle ganske få spørgsmål, som sagsbehandlerne i SKAT skal kunne besvare med ja eller nej for at afgøre, hvilken kategori den respektive skatteyder tilhører. Spørgsmålene stilles i en bestemt rækkefølge og afhænger af svaret på det senest stillede spørgsmål. Det er der kommet et nogenlunde enkelt procesdiagram ud af.

Appendiksfigur 2. Procesdiagram til indplacering på SKATs complianceskala

SKATTEGABSBEGREBER

Når SKAT kontrollerer en skatteyers oplysninger, og der afsløres fejl, ændrer SKAT i det indberettede beløb.¹⁶ Forskellen på det tidligere og det nye beløb kaldes for en *regulering*. Når reguleringsbeløbet er positivt – dvs. i SKATs favør – tales der om en *forhøjelse*. Omvendt kaldes negative reguleringsbeløb, som altså kommer skatteyderen til gode, for *nedsættelser* – fx hvis skatteyderen har glemt at udnytte et berettiget befodringsfradrag.

¹⁶ Eller evt. i andre oplysninger, der har betydning for skatteansættelsen.

På individniveau tales der om *reguleringsbeløb*, mens de tilsvarende termer på makro-niveau alle benævnes *skattegab* – også hvis de fx er underopdelt på risikogrupper, regioner eller årsopgørelsens rubrikker.

Reguleringsbeløbene – forhøjelser eller nedsættelser – opgøres i første omgang før skat, og herudfra kan skattegabets før skat beregnes ved at skalere resultaterne for de respektive strata i stikprøven op til makroniveau. For at kunne udtale os om den skattemæssige værdi af disse reguleringer ser SKAT også på ændringen direkte i slutskatten. Her tages altså i fuld udstrækning højde for asymmetrisk beskatning af indkomster og fradrag og af forskellige indkomsttyper – fx aktie- og kapitalindkomst.

SKAT skelner også mellem, om gabet er opgjort *netto* eller *brutto*. Netto-termen fremkommer ved blot at trække nedsættelser fra forhøjelser, mens brutto-termer anvendes om den numeriske sum af forhøjelser og nedsættelser – dvs. når de lægges sammen uden brug af fortegnet.¹⁷

Umiddelbart forekommer det mest nærliggende at se på nettotermen, men hvis man tænker sig en situation, hvor der både er meget store forhøjelser og meget store nedsættelser, kan en nettoopgørelse blive meget tæt på et rundt nul og derfor give et forkert billede af regelefterlevelsen. Har man kun nettoopgørelsen, risikerer man at komme til den konklusion, at der ikke er noget problem. Til dette formål vil bruttoopgørelsen være bedre egnet, da både forhøjelser og nedsættelser øger gabet, og dermed giver et præcist billede af omfanget af den manglende regelefterlevelse.

Opgørelserne før og efter skat og opgjort netto og brutto giver i alt fire forskellige typer af skattegab. Før skat gabene betegnes *Nettogabet* og *Bruttogabet* og efter skat hhv. *Provenugabet* og *Bruttoprovenugabet*. Det er oplagt interessant at kende gabet opgjort i tabt provenu, da det er de penge, som alternativt kunne være anvendt til fx velfærdsformål eller sænkning af skatter. Ud fra et politisk synspunkt vil sådanne tal altid have størst fokus, og SKATs indsats vil også fremadrettet blive planlagt herefter. I forhold til ambitionen om fortsat at øge regelefterlevelsen er det således vigtigt også at kunne opgøre provenugabet brutto.

Begrænsningen ved provenuopgørelsen er, at SKAT hidtil ikke har kunnet dele den skattemæssige værdi ud på årsopgørelsens enkelte rubrikker, når en skatteyder har mere end én regulering. Skatten beregnes jo samlet, og hvilken ændring skal i så fald beskattes med højest marginalskat? Der er ikke noget indlysende rigtigt svar på dette spørgsmål, men SKAT er imidlertid langt fremme med at udvikle en robust metode, der på en konsistent og meningsfuld måde kan opdele provenugabet på årsopgørelsens rubrikker, og SKAT vil implementere denne løsning hurtigst muligt.

Indtil da kan man altså ikke ud fra provenugabet få overblik over hvilke områder, hvor fejl og bevidst omgåelse af reglerne er mest udbredte. Ud fra et indsatsmæssigt perspektiv har det derfor også relevans at se på brutto- og nettogabet, for at kunne opdele skattegabets på årsopgørelsens hovedkategorier eller direkte på rubrikniveau.

¹⁷ I stedet for at opgøre en forhøjelse på fx 10.000 kr. og en nedsættelse på 10.000 kr. som et samlet stort rundt nul *netto*, indregner *brutto*-størrelserne altså dette som en fejl på 20.000 kr.

VURDERING AF SIGNIFIKANS

I rapporten sammenlignes regelefterlevelsen i de forskellige indkomstår flere gange – enten i form af compliancegrader, fejlprocenter eller skattegab. For at kunne vurdere om eventuelle forskelle blot kan være udslag af tilfældig variation i den udsøgte stikprøve, eller om de vitterlig er udtryk for en reel udvikling i skatteydernes regelefterlevelse, er der foretaget en beregning af, om disse forskelle er *statistisk signifikante*.¹⁸

I denne rapport anvendes termen *statistisk signifikant* om, hvorvidt den observerede forskel, når den testes ud fra den relevante statistiske metode (uden andre forklarende variable), findes statistisk signifikant eller ej på 5 pct. signifikansniveau.¹⁹ De forskelle, der viser sig at være statistisk signifikante, kan med andre ord anses for ret robuste. Man bør derfor sætte væsentlig større lid hertil end til de resultater, som ikke er statistisk signifikante.

ANVENDT NUMERISK NOTATION

I alle rapportens tabeller er resultaterne angivet med et passende antal betydende cifre. På den måde er der gjort et forsøg på ikke at angive resultaterne mere præcist, end den underliggende statistiske usikkerhed kan bære. Det giver fx ikke mening at angive skattegab i hele kroner, når usikkerheden er i størrelsesordenen +/- 40 pct. End ikke i hele mio. kr. vil være rimeligt, når der er tale om det samlede gab. Det opgøres her i mia. kr. med én decimal svarende til to betydende cifre, hvorimod skattegab op delt på fx rubrikniveau, hvor beløbene er meget lavere, godt kan opgøres i hele mio. kr. Ellers smider man al for meget information væk, hvilket også vil være forkert. Derfor er der for hver enkelt tabel foretaget en afvejning af, hvor mange betydende cifre der skal offentliggøres.

SKAT skelner i tabellerne også mellem *præcist nul* og *afrundet til nul*. Præcist nul angives med ”.” i tabellerne og dækker over, at der ikke er fundet en eneste observation af den respektive type, hvorimod afrundet til nul angives med ”0” eller fx ”0,0” og indebærer, at der er én eller flere observationer af den givne slags, men altså mindre end ½ af den anvendte enhed og dermed ikke tilstrækkeligt til at blive rundet op til over nul. SKAT skelner også mellem ”0” og ”-0”. Sidstnævnte anvendes, når afrundingen til nul sker fra en negativ værdi.

¹⁸ Ifølge *Den Danske Ordbog* anvendes ordet *signifikant* om noget, *som er til stede el. gør sig gældende i så høj grad at det tydeligt kan mærkes, måles e.l.*

¹⁹ Signifikansniveauet angiver sandsynligheden for, at resultatet er fremkommet ved en tilfældighed. Nulhypotesen er den hypotese, man gerne vil afprøve – fx om den gennemsnitlige compliancegrad er den samme i 2012 som i 2010. Hvis denne hypotese afvises, er compliancegradene i de to indkomstår signifikant forskellige. Signifikansniveauet er den accepterede sandsynlighed for fejlagtigt at forkaste nulhypotesen, når den i virkeligheden er sand! En afvisning af nulhypotesen er således ikke ensbetydende med, at nulhypotesen er forkert. Det indebærer blot, at man på grundlag af de observerede data ikke mener at kunne opretholde hypotesen. Ved at vælge et lavt signifikansniveau mindskes altså risikoen for at drage forkerte konklusioner i form af at afvise en hypotese, der i virkeligheden er sand! Signifikanssandsynligheden er et mål for graden af overensstemmelse mellem data og den opstillede nulhypotese.

METODEUDVIKLING

OMREGNING AF BELØB FRA ÅRETS PRISER TIL FASTE PRISER

Opgørelsen af skattegab har i alle SKATs tidligere undersøgelser været opgjort i det respektive indkomstårs priser. Det der normalt betegnes enten *årets priser* eller *løbende priser*. Når man betragter et udviklingsforløb, er det imidlertid naturligt, at man gerne vil kunne se bort fra den del af bevægelsen fra år til år, som helt enkelt skyldes, at priserne er steget. For at foretage en sådan omregning af skattegabene til *faste priser*, skal man først tage stilling til, hvilke prisers udvikling der er relevante at korrigere for.

Af appendikstabel 6 nedenfor fremgår bevægelsen i nogle af de prisindeks, der ofte anvendes til at måle *inflation* og som kunne give mening at bruge til at "rense" skattegabene for prisudvikling.

Appendikstabel 6. Udvalgte prisindeks. 2008-2012

Tabelnavn	Beskrivelse	2008	2010	2012
		Indeks	Indeks	Indeks
PRIS61	Forbrugerprisindeks (2000 = 100)	118,1	122,4	128,8
PRIS71	Nettoprisindeks (2000 = 100)	119,7	124,6	130,2
ILON12	Lønindeks for virksomheder og organisationer (1. kvartal 2005 = 100) ¹⁾	113,4	119,6	123,6
NAN2	Prisindeks på BNP (BNP-deflatoren) (2012 = 100)	93,3	96,8	100,0
NAN2	Prisindeks på BNI (BNI-deflatoren) (2012 = 100)	93,5	95,8	100,0

Kilde: Statistikbanken fra Danmarks Statistik og egne beregninger. Tabelnavnet er navnet på det datasæt i Statistikbanken, hvor prisindeksene er fundet. De to øverste, forbruger- og nettoprisindeks er fundet under emnet *Priser og forbrug* → *Forbrugerpriser*. Lønindekset er fundet under emnet *Arbejde, løn og indkomst* → *Løn- og arbejdsmkostninger* → *Lønindeks*. De to sidste indeks for BNP- og BNI-deflatoren er beregnet ved at sammenholde nationalregnskabstal i hhv. løbende og faste priser for både bruttonationalproduktet og bruttonationalindkomsten. Disse størrelser er fundet under emnet *Nationalregnskab og offentlige finanser* → *Årligt nationalregnskab*.

1) Kvartalstallene i serien er omregnet til tal for hele året som et simpelt gennemsnit af tallene for hvert af årets fire kvartaler

Ud fra disse indeks kan man beregne den procentvise tilvækst i priserne fra henholdsvis 2008 til 2012 og fra 2010 til 2012. Disse tal er præsenteret i appendikstabel 7.

Appendikstabel 7. Procentvis prisudvikling for udvalgte indeks. 2008-2012

Udvalgt prisindeks	Fra 2008 til 2012	Fra 2010 til 2012
Forbrugerprisindeks	9,06	5,23
Nettoprisindeks	8,77	4,49
Lønindeks for virksomheder og organisationer	9,02	3,41
Prisindeks på BNP (BNP-deflatoren)	7,14	3,28
Prisindeks på BNI (BNI-deflatoren)	7,00	4,43

SKAT har til denne rapport prøvet at benytte de forskellige indeks fra tabellen til at inflationskorrigere med, og det giver meget beskedne forskelle i skattegabene

omregnet til faste priser. Da forbrugerprisindekset er det indeks, som de fleste kender, og som hyppigst er udgangspunkt for beregning af inflationen i Danmark, så har SKAT valgt også at bruge dette. For at omregne skattegabene for indkomståret 2008 til 2012-prisniveauet skal der altså tillægges lige godt 9 pct., mens det tilsvarende tal for indkomståret 2010 er godt 5 pct.

Det er første gang, SKAT anvender inflationskorrektur i complianceundersøgelserne, og beregningerne er udelukkende gennemført i afsnittet *Skattegab* i kapitel 3, *Udviklingen fra 2008 til 2012*, hvor de er bragt i tabellerne efter opgørelserne i årets priser.

For hele rapporten gælder det, at der altid er tale om årets priser (løbende priser), såfremt andet ikke er nævnt.

ÆNDRET BEREGNING AF SKATTEBASE OG FEJLANDEL

For at få et mål for, hvor stor betydning bruttoskattegab har – fx for de enkelte rubrikker på årsopgørelsen – anvender SKAT den relative størrelse *Fejlandelen*, der netop sætter bruttogabet i forhold til det, der her defineres som *Skattebasen*. Skattebasen er SKATs seneste opgørelse af det beløb, skatteyderne beskattes af. Det vil sige det samlede selvangivne/indberettede beløb plus gennemførte reguleringer. Fejlandelen måler således den absolutte fejl i forhold til det beløb, der burde være angivet.

GENBEREGNEDE TABELLER FOR 2010

Appendikstabel 8. Bruttoskattegab, skattebase og fejlandel for årsopgørelsens hovedkategorier. 2010

Hovedkategori	Bruttogab (A) ¹⁾	Skattebase (B) ²⁾	Fejlandel (A / B)	Andel af bruttogab i alt	Borgere med fejl i stikprøven
	Mia. kr.	Mia. kr.	Pct.	Pct.	Antal
Personlig indkomst	0,7	1.011,9	0,1	12	111
Fradrag i personlig indkomst	0,3	13,4	2	5	105
Kapitalindkomst	1,4	15,3	9	24	295
Fradrag i kapitalindkomst	0,5	64,1	0,7	8	207
Ligningsmæssige fradrag	0,9	39,3	2	16	364
Aktieindkomst	1,8	18,7	10	31	171
Udenlandsk indkomst	0,2	4,1	5	3	18
Øvrige ³⁾	0,0	10,9	0,4	1	81
I alt	5,9	1.177,6	0,50	100	1.103

Note: Bemærk, at summen af tallene i den sidste kolonne er noget større end de 1.103 borgere med fejl i alt. Dette skyldes, at skatteydere med fejl i mere end én hovedkategori tæller med i hver af disse respektive kategorier, men naturligvis kun tæller med én gang til i alt feltet.

1) Bruttogabet er opgjort ekskl. bidrag fra lavrisikogruppen, da tallene herfor er for usikre.

2) Skattebasen udtrykker det samlede beløb til beskatning inden for de respektive hovedkategorier. Beløbet stammer fra den seneste årsopgørelse vedr. indkomståret 2010 for de 4.490 skatteydere, der indgik i stikprøven for denne undersøgelse. Beløbet indeholder på den måde både indberettede/selvangivne beløb samt beløb efter evt. korrektion fra SKATs side, og disse beløb er så skaleret op til makroniveau. Den totale skattebase er dannet som summen af beløbene for hver af de respektive hovedkategorier, hvilket indebærer, at både indkomster og fradrag tæller positivt.

3) Denne kategori er en sammensat kategori af en række specialfelter, der ikke falder i en af de ovenstående grupper. I praksis udgøres næsten hele kategorien af ændringer vedr. *Ejendomsværdiskat*

Appendikstabel 9. Fejlprocenter for årsopgørelsens hovedkategorier. 2010

Hovedkategori	Borgere med fejl (A)	Borgere med felt (B)	Fejlprocent (A / B)	Bruttogab pr. borger med fejl
	Antal tusind	Antal tusind	Pct.	Tusind kr.
Personlig indkomst	33	4.012	0,8	22
Fradrag i personlig indkomst	20	751	3	14
Kapitalindkomst	78	3.017	3	18
Fradrag i kapitalindkomst	28	2.799	1	16
Ligningsmæssige fradrag	126	2.565	5	7
Aktieindkomst	67	513	13	27
Udenlandsk indkomst	7	26	27	28
Øvrige	17	1.774	1	2
I alt ¹⁾	307	4.200	7,3	19

1) Bemærk, at summen af borgere med fejl ikke skal være lig med borgere med fejl i alt. Summen er større, idet en borger kan have fejl i felter under flere hovedposter. Det samme gælder for summen af "borgere med felt" i de enkelte hovedposter samt "bruttogab pr. borger med fejl".

Appendikstabel 10. Skattegab (før skat) for årsopgørelsens hovedkategorier, opgjort brutto og netto og fordelt på forhøjelser og nedsættelser. 2010

Hovedkategori	Skattegab før skat (ekskl. lavrisiko)				Op/ned ift. bruttogabet
	Brutto Mia. kr.	Netto Mia. kr.	Op Mia. kr.	Ned Mia. kr.	Pct.
Personlig indkomst	0,7	0,6	0,7	0,1	90 / 10
Fradrag i personlig indkomst	0,3	0,1	0,2	0,1	69 / 31
Kapitalindkomst	1,4	0,7	1,1	0,4	75 / 25
Fradrag i kapitalindkomst	0,5	0,4	0,4	0,0	95 / 5
Ligningsmæssige fradrag	0,9	0,8	0,9	0,1	94 / 6
Aktieindkomst	1,8	1,2	1,5	0,3	84 / 16
Udenlandsk indkomst	0,2	0,1	0,2	0,0	85 / 15
Øvrige	0,0	0,0	0,0	0,0	65 / 35
I alt	5,9	4,0	5,0	0,9	84 / 16